

BORSICZKY OSZKÁR

ÜTJELZÖK
A
JÁMBOR ÉLETRE

S Z A L É Z I · M Ü V E K

LELKIÉLET KIS KÖNYVEI

43.

BÉKÉMET ADOM NEKTEK!

100 oldal, ára 1.30 P.

44.

Németh István

ADVENTI ÖRÖMÖK

Szemelvények hátrahagyott írásaiból

110 oldal, ára 1.— P

45.

Erdey Ferenc

A LÉLEK MAGÁNYÁBAN

Elmélkedések lelki napra

110 oldal, ára 1.— P.

46.

Erdey Ferenc

A FATIMAI CSODA

III. kiadás. 130 oldal, ára 1.30 P.

47.

Erdey Ferenc

PRAEDIXI VOBISI

116 oldal, ára 1.— P.

**ÚTJELZŐK
A JÁMBOR ÉLETRE**

LELKIÉLET KISKÖNYVEI

49.

BORSICZKY OSZKÁR

ÚTJELZŐK
A JÁMBOR ÉLETRE

SZALÉZI MŰVEK

**Nihil obstat. Dr. Eduardus Wrenkh censor.
Imprimatur. No. 792|1943. Jaurini, die 1-a
Maii 1943. Dr. Rudolphus Ragats vicarius
gen. eppalis.**

**8940 — Don Bosco Nyomda, Rákospalota
(Felel: Sarkadi J. Alajos.)**

Előszó

A lelkiélet gyakorlati tudományát többféle sorozatban dolgoztam föl s adtam elő a Megváltó Leányainak népes anyaházában, mint 12 éven át lelkivezetőjük s gyóntatójuk. Mindig tollal a kézben készültem az előadásokra. Amit teológiai tankönyveimből s az ismert aszkétikus művekből, mint fontosat, hasznosat, célra-vezetőt összegyűjtöttem, átdolgoztam, azt egységes, rendszeres sorozatokba foglalva leírtam. Ilyenek: a jól rendezett élet, egyezés Isten akaratával, a jámborság, az erények, a fogadalmak, a tökéletesedés eszközei, akadályai, a Miatyánk kérései. A lelkiéletben nem ismeretlen dolgok.

Ha jelen kiadványban az Útjelzőket a jámbor életre közre bocsájtom, nem úttörő munka a célom, hanem a szétszórt anyag rövid egybefoglalása, hozzáférhetősége.

Különféle lelkiolvasmány forog ké-

zen, de nem mindegyik felel meg mindenkinek egyformán. Lehet, hogy a hang, a vezetés módja, az arany középutat kereső fejtegetés éppen e szerény kiadványban lesz többeknek segítségére. Akkor hála érte a „Mesternek, ki az Isten útját igazságban tanította.“ (Máté 22, 16.)

Isten segítségével még folytatnám a sorozatok kiadását, ha előrehaladt korom s a kedvező körülmények engedik. Ám azoktól különválasztva is a jámborságról szóló kötetecske önálló és befejezett egészet jelent, mint ez a tartalomjegyzékből is kitűnhetik.

Minden igaz jámborságra törekvőknek szeretettel s őszinte jó lélekkel ajánlja a

Kelt Sopron, 1943.

SZERZŐ

A jámborságról

Jámbornak nevezzük az Isten igaz tisztelőit; az *odaadó szeretettel Neki szolgálókat*. Ilyenek voltak az Ószövetségben: Ábrahám, Izsák, Jákob, József, a szentkirályok és próféták, a makkabeusi hős vértanúk. Továbbá Jób, Tóbiás, Judit, Eszter, Zsuzsanna és igen sokan mások. Az Újszövetségben a jámborság isteni példaképe az emberré lett Istenfia: az Úr Jézus Krisztus. Aztán az „ájtatosság jeles edénye“, a Boldogságos Szűzanya. Az apostolok, a szent asszonyok stb. Az egyház történetében a hitvallók és vértanúk, a remeték és szerzetesek, misszionáriusok s a buzgó hívek milliói.

Istennek tetszők és kedvesek csak úgy lehetünk, ha jámborok vagyunk. Ez nyitja meg számunkra a mennyek kapuit, amit az Úr Jézus tanítása igazol és számos csoda a jámborok életében. Az egyház ilyen cso-

dák nélkül nem is avat senkit a szentek sorába. A csodák mind a mai napig nem is szünetelnek s a Mindenható tetszését igazolják a jámbor élet fölött.

A csodák természetesen csak kivételes jelek s nem azt jelentik, hogy a jámborsággal szükségképpen velejárnak vagy hogy ahol nincs csoda, ott jámborság sincs.

Sokan szeretnék, hogy az Isten mutatná meg nekik valamely rendkívüli jellel, hogy a helyes úton járnak-e, hogy igazán jámborok-e. Ám az Úr ezt fenntartotta magának s nekünk is azt feleli, amit az evangéliumi tudakozónak: „Uram mit tegyek, hogy az örök életet elnyerjem? Tartsd meg a parancsolatokat.“ (Máté 19, 16.)

Amikor tehát jámborságra törekszünk, elégedjünk meg azzal, hogy mindenben Isten tetszését keressük megtartván mind a parancsolatokat.

Sokan ebben mégsem tudnak meg-

nyugodni. A gonosz megkíséríti őket, hogy régi bűneik nincsenek megbocsájtva, hogy föl-fölújuló hibáik miatt nem tetszhetnek Istennek s úgy érzik, mintha minden törekvésük hiábavaló volna: örökre el fognak veszni. Nagyon kínos lelki állapot ez, mely a jámborság gyakorlatát zavarja, az imádkozást is gyötrelemmé változtatja s annyira fajulhat, hogy szegény lélek már a földön a poklot szívében hordja.

Nagy szentek is átmentek ezen a próbatűzön, de kitartottak a jámborságban. Sőt az Úr Jézus ajkáról is elhangzott a keresztfán: *Eli, eli, lamma sabaktani? Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?* Az Istennek tetsző élet nem könnyű feladat: áldozatokkal jár, kereszthordozás. Ám az Úr szent kegyelmével megsegíti azokat, kik őt követni akarják a kereszthordozásban. A szentek az isteni parancsok, sőt az evangéliumi tanácsok követésének

életművészei. Az ő példájuk, az ő szavaik, irataik a jámborság gyakorlásának kipróbált módszerével ismertetnek meg minket. Járt utakon, a szentek nyomdokaiban menjünk át mi is a megpróbáltatások tüzén s találjuk meg az igaz jámborságnak szűk ösvényét, a Krisztus követésének üdvözítő útját.

Álljon például itt Szalézi Szent Ferenc, a hittérítő genfi püspök, a nagy lelkipásztor (†1622-ben). Vagy 70.000 lelket rántott ki az eretnekségből s hozott vissza az Egyház kebelébe. Az ő élete és iratai hasonlíthatók egy napsugaras szép kerthez, melyben fák és virágok díszlenek és gyógynövények is teremnek küszködő, aggódó lelkek számára. Kötetekre menő levelei, általánosan ismert lelkipásztorja, a Philothea, kiválóan alkalmasak szelíd, biztató útbaigazításaikkal eloszlatni a jámborságra törekvő lelkek zivataros felhőit.

Lám, ez a szent is átment a lélekvergődés próbatüzén. Akkor ifjú volt s Párisban élt. Úgy érezte, hogy el van veszve s rajta nem lehet segíteni. Sokat sírt, elvesztette kedvét az imádkozáshoz. Kétségbeesés gyötörte. Ebbe testileg is leromlott s búskomorságba esett. Letér a jámborság útjáról, rosszul állja ki a próbát, aki ilyenkor hiú világi örömeiben s tilos élvezetekben keres vigasztalást. Ferencünk egy csöndes templomba vonult s mivel méltatlannak érezte magát, hogy Istenhez imádkozzék, az irgalom Anyjához fordult pártfogásért. Könyörgött segítő közbenjárásáért, hogy legalább itt a földön szerethesse Istent. Erre vigasz szállt lelkébe, amilyent csak a végtelenül jó mennyei Atya tud küldeni s ettől fogva bizakodó, örvendetes lelki életet élt és maga is vigasztalója lett életében és irataiban a kétségbeeső bűnösöknek.

Egyszer megelégedését fejezte ki

valakinek, ki általános gyónást végzett nála. Ez azt felelte neki, hogy csupán vigasztalására mondott kegyes szavakat, de lélekben bizonytalansággal megveti nagy bűnei miatt. Igazi farizeus volnék — felelte a szent, — ha a fölloldozás után megvetnélek, mert te most fehér vagy, mint a hó és tiszta, mint Námán, ki a Jordán vizéből kijött. Különböznél is két okból kell szeretnem téged: először is fiam vagy, mert Isten ilyen bizalmat adott neked hozzám; másodsor, mert a gyalázatból a tisztelet edényévé változtál. Én részt veszek azon örömben, mely az Ég angyalainál van megtéréseiden.

Oh! milyen örömmel távozott ez a megtért lélek a gyóntatószékből! Szívében a hála és bizakodás, a szeretet és készség buzogott, hogy Istennek tetsző életet folytasson, vagyis jámborul éljen.

„Aki magát megalázza, fölmagasztaltatik“ — mondotta édes Üdvözi-

tőnk (Luk. 18, 14.); de az az alázatosság, mely kislelkűvé tesz, nem jó, nem igazi alázatosság. Ezt értette meg szentünk szelíd, buzgó és bölcs szavaiból a gyónó. Ez sugárzik a nagy egyháztanító és lelkipásztor minden sorából, melyekre éppen ezért gyakran hivatkozunk, mikor az igaz jámborságról szólnak.

Ha a szövőszéken valami összekuszálódik, nem szakítjuk el a fonalat, hanem megigazítjuk s tovább dolgozunk. Így minden hibánál mi is valljuk be gyöngeségünket, de Isten irgalmával egyenesedjünk föl. Ne csak a szigorú vallási igazságokat tartsuk szem előtt, hanem a vigasztalókat: lássuk meg ne csak a töviseket, hanem a rózsát is s gondoljunk az Úr nagy irgalmasságára, ki könnyörgésünkre elengedi a tízezer talentumot.

A jámborság utain így haladva megértjük majd és tapasztaljuk az Írás szavainak igaz voltát: „Nincs

jobb, mint víg kedvvel lenni és jót cselekedni az életben.“ (Préd. k. 3, 12.)

A jámborság mibenléte

Máriacellben egy eszelős asszony százával hordja a szent érmeket nyakában. Nem ez a jámborság, hanem annak csak — bizonynal jószándékú — torzképe.

Másikat is ismertem, ki otthonát telefüggesztette szentképekkel, sőt oltára is volt, de különben ruhájában is különös és egész viselkedésében föltűnő volt. Ez sem a jámborság, hanem hiú külsőség.

A szentek életében is vannak különös dolgok, melyek jámborságuknak egyéni — megcsodálandó, de nem követendő — megnyilvánulásai. Nagyfokú erények kitörései. Borgiai Szent Ferenc pl. napjában 100-szor térdre hullva imádta Istent. Az istenimádat szinte elragadta. De ha valaki ezt utánozni akarná talán két-

százszor is, vagy imákat, vezeklő gyakorlatokat halmozna össze, még ez sem a jámborság.

Sőt, ha egy szerzetes a rendi élet minden külső tényét elvégezné reggeltől napestig, még ez sem a jámborság magában véve. Ez mind megtörténhetnék látszatra, de nem igazi tiszta szándékból; vagy kezdő buzgóság szalmatüzéből, ami később ki-tűnnék, mert az igaz jámborság ki-tartó.

a) *Mi tehát a jámborság?* Az Isten tetszésének őszinte keresése. Az elme állandó törekvése, igazán és helyesen megismerni, amit Isten kíván és készséges akarattal azt vég-re is hajtani.

Másnak tetszését, akaratát keresni mindenben mi egyéb, mint a szeretet iránta? Ezért mondja az Úr, hogy a főparancsolat a szeretet. S aki az Istent szereti egész szívvel, teljes elméjével s minden erejével, az a jámbor. A külső cselekedetek

kifolyásai vagy eszközei a szeretetnek és szeretet nélkül semmitérők. „Ha a testemet a tűzre adnám, hogy elégjek: ha szeretet nincs bennem, semmit sem használ nekem.“ (I. Kor. 13, 3.)

Nem a cselekedetek fölhalmozása a jámborság, hanem a készség meglátni, mi válik Isten dicsőségére, lelkünk javára, felebarátunk épülésére s mindennek fölkarolása odaadó szeretetből.

A jók ezen az úton járnak, a buzgók sietnek, a tökéletesek repülnek. A jámborságnak tehát fokozatai vannak.

b) *Mik a jámborság cselekedetei?*
Hisz a jámborság nem lehet csupán meddő, belső hangulat, mert „a jó fa jó gyümölcsöt terem“ (Máté 7, 17) és „nem minden, aki mondja: Uram, Uram! megy be mennyek országába, hanem aki az Atya akaratát cselekszi. (u. o. 21. v.)

1. A jámborság elengedhetetlen

föltétele a *parancsolatok* megtartása. A farizeusok legkisebbnek tartották az Isten 9. és 10. parancsolatát a vétkes, tisztátlan gondolatokról és kívánságokról. De az Úr törvényei közül egyet sem lehet fölbontani, hogy a jámborságból ki ne essünk. „Ha csak feljebb nem bővelkedik a ti igazságtok a farizeusokénál, nem mentek mennyek országába.“ (Máté 5, 20.) És nemcsak a gyilkolás tilos, hanem a haragtól is őrizkedni kell, mely arra visz. Így a többi parancsnál is. A jámbor lelket a törvény szelleme hatja át.

2. A jámborság második föltétele a *különös, állásbeli kötelmek* teljesítése. Egyházinak, világinak egyaránt megvan különleges hivatása, rendszabályokhoz kötött állása, a Gondviseléstől neki juttatott munkaköre, melynek betöltése legszentebb föladata. Erre fogadalmat, esküt vagy ünnepélyes ígéretet is tett, illetőleg a jogszokások szerint hallga-

tagon vállalkozott. Az anya pl. gyermekeinek nevelésére hivatott s nem lehet jámbor, ha akármilyen buzgó propaganda munkát fejt ki szociális téren, ha emellett és emiatt gyermekei gondozását elhanyagolja. Aki rendkívüli dolgokon töri a fejét, saját kedvtelésére buzgólkodik, figyelmét hiú ábrándok (pl. újítások, csodatevés, vértanúság s más, egészen távolfekvő rendkívüliség) felé fordítja s emellett meglevő föladataiban és sürgető kötelmeiben mulasztásokat követ el, az igaz jámborság híján van. Vannak nagy elhivatottságok, de ezek útját a lelkiismeret körén belül kell egyengetni.

3. A parancsok megtartásában és hivatásunk betöltésében nagyon gátnak természetünk gyengesége, a rosszra való hajlam, a gonosz kísértései, a világ csábító példája, hamis elvek és tanácsok. Föladatunknak tehát csak úgy tudunk megfelelni, ha *elszántan küzdünk* a nehézségek

ellen. És folyton gyakorolnunk kell az ellentétes erényeket, hogy e küzdelemre fölvértezzük magunkat.

Van-e elég tennivalója a jámbor életnek? Ez a harmadik pont is eléggé igazolja, mert a kísértéseket nem szűnő éberséggel s buzgó imádsággal tudjuk csak legyőzni. „Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek; a lélek ugyan kész, de a test erőtlen.“ (Márk 14, 38.)

4. Az igazi jámbor életben, mint már fentebb jeleztük, szükséges a *türelem saját gyengeségünk és törekvésünk elviselésére*. Nem szabad túlságosan nyugtalankodnunk gyarlóságaink tapasztalatán. Ha igazán alázatosak vagyunk, nem csodálkozunk hibáinkon, nem veszítjük el bizalmunkat Istenben és nem szününk meg bensőleg és mindig új lendülettel fáradozni megjavulásunkon. „Az igaz, ha elesik, nem törik össze, mert az Úr alátartja kezét.“ (Zsolt.

36, 24.) Nem jutok előbbre, én már csak ilyen vagyok, úgylis hiába van minden s hasonló megállapítások nem valók a jámborság szótárába. Az önismeret, a nyomorúságunkra való rádöbbenés, a meg nem hátráló türelem önmagunkkal szemben ke-servesen nehéz föladatok, de a jámborság szükséges tényei. Ilyenkor érezzük, hogy magunkban nem bíz-hatunk, hogy a háborgó tengeren el-süllyedünk, ha Üdvözítőnkhez nem menekszünk: „Uram, ments meg minket, mert elveszünk!“ (Máté 8, 25.)

5. Végül az igaz jámborság a sze-retetnek, barátságának, szent vigasztalásnak látszó, de *túlérzelmes gyen-gédségtől* is óvakodik, mert érzéki-ségre hajló természetünk, ha idejé-ben nem vigyázunk, könnyen a kí-sértések és végzetes lelki zavarok hálójába eshetik. A jámborság iránytűje egyedül Isten felé mutat s ebben a törekvésben semminek sem

szabad azt eltéríteni. Krisztuskövetők vagyunk s az ő szavára kell hallgatnunk: „Ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom.“ (Luk. 14, 33.)

c) A jámborság mind e tényeit összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a jámborság *önfeláldozó szeretet*, melyben mintegy elvesztjük életünket, az Úr Jézus szavai szerint (Máté 10, 39.), hogy Istenben egyszer megtaláljuk. A jámborság a *Szentlélek egyik* ajándéka, mert csak az ő kegyelmévé! tudjuk ezt a gyönyörű, de nem könnyű lelki állapotot elsajátítani. A jámborság *egész életen át tartó föladat*: nem lehet azt márólholnapra megszerezni, sem a halál előtt befejezni, mert csak a jámbor kimúlás teszi föl a koronát rája. Erre gondoljon a kezdő, mikor Isten jósága a vigasztalás édes csemegéjével vonzza: erre az előrehaladott is, hogy lelke készségét folyton ébren tartsa. Ha Ábrahám, Job, Tóbiás ön-

ként vállalta volna a jámborság nagy áldozatait, meggondolatlan túlzásokba estek volna. De mikor Isten kívánta, készek voltak. Minket se áltasson a jámbor cselekedetek halmozása, hanem a készségre figyeljünk, hogy egy gyöngé rész ne maradjon lelkünkben, melynél a szolgálatot fölmondjuk. Da quod jube et jube quod vis — mondotta Szent Ágoston: Add meg Uram, amit tőlem kívánsz s akkor bármit kívánj tőlem!

A jámborság kitartás a jóban

Az Úr Jézus példabeszéde a magvetőről a tanítványok kérelmére hiteles magyarázatot nyert magától a Mestertől: A mag Isten igéje. Akiknél az útfélre hull, azok, kik hallgatják, azután *eljő az ördög* és elveszi az igét szívből, hogy hivén ne üdvözüljenek. Akiknél pedig kősziklára esik, kezdetben örömmel fogadják az igét, de gyökerük nem lévén, csak ideiglenesen hisznek és a

kísértések idején elszakadnak. A tövisek közé hullott mag azokat jelképezi, kiknél életük folytatásában a *világi gondok*, gazdagság és gyönyörúségek elfojtják az ígét és ezért gyümölcsöt nem terem.

Végre a jó földbe esett mag azokat jelenti, kik tiszta és jó szívben a hallott ígét megtartják és *gyümölcsöt teremnek békeséges türés által*. (Luk. 8, 11.) Ezek a jámborok. A jól megőrzött ige világító szövétnekük, ez tanítja őket Istennek tetsző életre.

1. Kitartásban, békeséges türésben terem a jámborság gyümölcse. „Mert szükséges nektek a békeséges türés, hogy Isten akaratát teljesítve elvegyétek az ígéretet.“ (Zsid. 10, 36.)

Türelem, kitartás! — Meddig? Az utolsó leheletig, mert: „aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni fog.“ (Máté 24, 13.) Tehát minden kísértésben, halálos üldözésben is. És mindvégig: élte utolsó percében is

Istennek tetsző jámborságot gyakorolva. A jámborság nem egy életszakasznak, nem rövid időnek, de az egész életnek munkája. A kis virág már egy nyáron gyümölcsöt terem, de a fának évekig kell fejlődnie, hogy bő gyümölcsöt teremjen. Ilyen jámborságra törekszünk, nem a farizeusra, aki néhány jámbor cselekedetével kérkedve már megigazultnak érezte magát. (Luk. 18, 9.)

2. Az igaz jámborság nem külsőségekkel, hanem azok belső forrásával: az odaadó szeretettel tűnik ki. „Fiam, add nekem szívedet“, így olvassuk a Példabeszédek szent könyvében. (23, 26.) Kedves és szinte számtani határozottsággal magyarázta meg Szalézi Szent Ferenc ezt a fontos tudnivalót. Jámbor apácák tanácsát kérték, hogy miután ebben az évben háromszor böjtöltek hetenkint és meg is ostromozták magukat, most mit tegyenek? Azt felelte, hogy az előbbrejutás nem a cselekedetek na-

gyobb számától függ, hanem attól, hogyan végezzük, t. i. erősödő bizalommal az Üdvözítő iránt s mindig nagyobb bizalmatlansággal önmagunk iránt. Ha — úgymond — e gyakorlatokat meg akarnák kétszerezni, még ez évben menne a dolog, de a jövő évre vagy kilenc napból kellene állni hétnek, vagy némely napon többször is kellene böjtöt tartani. Aki többet eszik, mint amennyit megbír emészteni, megterheli magát. Így a jámbor cselekedeteknek is lépést kell tartani lelkiszükségleteinkkel s a bennünk működő kegyellemmel. Ezt a lelkeknél nem lehet egy mintára szabni, mert úgy különböznek egymástól, mint ahogy nincs két egyenlő levél a tölgyfán.

3. Békességes türelem és kitartás! Ez hozza meg a jó termést. Amit eddig tettünk, ha jó volt is, még nem elég, nem a bevégeztség. Ezután még jobbak akarunk lenni, mindig jobbak s ebben nem szabad ellan-

kadni életünk végéig. Tóbiás, ki élete hátralevő részét örömmel és az isteni félelemben való jó *előmenettel* töltötte el, (Tób. 14, 4.) azt tanácsolta fiainak: „hogyan szolgáljanak az Úrnak igazságban és iparkodjanak azt cselekedni, ami kedves előtte. Hogy emlékezzenek meg az Istenről s áldják őt mindenkor igazán és teljes erejükből. (U. o. 10.) Ez a törekvés és buzgó iparkodás, a figyelmezés Istenre és a feléje hajtó erők megfeszítése a szükséges, mert *qui non proficit, deficit*: aki nem halad előre, visszafelé csúszik, mint a folyóvízen evező, ha meg akar állni.

Mit tegyünk tehát, ha nem sokasíthatjuk a jámbor gyakorlatokat s mégis előbbre akarunk jutni? Íme két gyakorlati szabály:

a) Legyen gondunk arra, hogy a *mai napot* Istennek tetszőn töltsük el s ne aggódjunk a következők miatt. Figyeljünk úgy Isten szent pa-

rancsaira s hivatásunk kötelmeire, mintha ez volna életünk *utolsó napja*. Ez nem túlzás: csak gondoljunk Üdvözítőnk komoly intelmére, hogy „legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia“. (Luk. 12, 40.) Talán ma! Tehát vigyázzunk, hogy ébren találjon. Ez biztasson a kísértések, gyengeségek, kedvetlenségek leküzdésében. Nagy haladást teszünk a jámborság útján, ha így keressük egész nap Isten tetszését és ehhez semmi rendkívüli vagy távollevő dolog nem szükséges. Szent Antal remete a pusztában tett-e különös dolgokat? Imádkozott, böjtölt, az erényeket gyakorolta. S igazán jámbor volt, jóllehet nem hallgathatott sok misét, prédikációt, nem vehetett részt ajtossági gyakorlatokon. Az Úr kegyelme ezen az úton vezérelte s ebben volt ő készséges. Nekünk annyi kegyelmi forrás áll rendelkezésünkre, hogy erőt merítsünk s jóvá tegyük

esetleges hibáinkat is. Jól végezzük el tehát a mai napra eső teendőinket, ha nem is érzünk különös jámbor buzgalmat és vigaszt bennök. Annál kedvesebb és tetszőbb lesz Istennek, mint volt sok szenté, kik semmi különöset nem teljesítettek, de szent egyszerűségben híven teljesítették mindennapi jámbor életfeladatukat, mint pl. Szent Berchmans János, Kis Szent Teréz, Szent Imre herceg s mások.

b) Tekintsük ezt a mai napot úgy, mint *az elsőt*, melyen az igaz jámborság megszerzéséért dolgozni akarunk. Bármi volt eddigi életem, se nem becsülöm sokra, „mert nem az érdemes a dicséretre, ki magát ajánlja, hanem akit Isten ajánl.“ (2. Kor. 10, 18.); se nem csüggedek s kész vagyok akár Zakeussal új életet kezdeni, csakhogy rám is vonatkozzanak az Úr szavai: „Ma lőn üdvössége e háznak, mert ő is Ábrahám fia.“ (Luk. 19, 9.) Ábrahám

hitt és szeretett. Hittel és szeretettel kezdette Zakeus az üdvözítő jámbor életet s ezzel fogok én is előbbre jutni és tökéletesedni, ha a mai napon szinte kezdő lendülettel feszülök a jámbor életre. Ez a gondolat és elhatározás megóv a lanyhulástól, melyről megdöbbentő üzenetet küldött az Úr a laodiceai gyülekezet püspökének: „Bárcsak hideg volnál vagy meleg, de mivel langyos vagy, kezdelek kivetni számból.“ (Titk. jel. 3, 15.)

„Mit álltok itt hivalkodva, mit helyéltek?“ ez az, ami nem tetszik Istennek, ami szétfoszlatja a jámborságot. Akár a harmadik, kilencedik vagy tizenegyedik órában kerülünk az Úr szőlőjébe, csak lássunk dologhoz, fogjunk hozzá újult erővel, kövessük a kegyelem hívó szavát s minden hivalkodást kipótolva megkapjuk a fizetést, mint az elsők: a mennyek országát. (Máté 10, 1.) Tegyük minden napunkat elsővé —

kezdővé, hogy ébren találjon a boldog utolsó!

A jámborság a kísértések legyőzése

1. Ha a jámborság a jó magnak, Isten igéjének, kitermelése békességes tűrésben, akkor nincs jámborság a kísértések legyőzése nélkül. Míg a világon járunk — úgymond Szent Ágoston, — mintegy tengeren hajózunk, hol a szelek és viharok sohasem hiányoznak s hajónk a világ napi kísértéseivel van megrakva. Mint az Úr Jézus előbb idézett példabeszédéből kitűnik, kísértetünk a) az ördögtől, b) a világ gonosz, csábító példájától, c) saját rosszra hajló természetünktől.

a) Az Úr Jézus maga mondta, hogy az *ördög kiveszi az ígét* az emberekből, hogy ezek azok, kiknél a mag az út szélére esett. Az ördög kísértette meg Évát s „az ő irigységéből jö a halál a föld kerekességé-

re“ (Bölcs. 2, 24.); az ördög kísértette meg az Üdvözítőt is; az apostolokat is, „hogy megrostálná őket, mint a búzát (Luk. 22, 31.); az ördög a konkolyhintő (Máté 13, 39.) s ő az, ki az apostolfejedelem szavai szerint „körüljár, mint ordító orosz-lán keresvén, kit elnyeljen“. (Péter 1, 5.)

Ezt a fontos tényt nem szabad számításán kívül hagyni. A gonosz lélek, az ördög itt settenkedik körülünk s beleavatkozik az emberek dolgába. Mint kísértő inkább a jámborokra tör, mert a bűnben levők úgysis hozzátartoznak. Az Isten tetszését keresőkre irigykedik, agyarkodik: ezeket megkísérti. És alattomos, fortélyos, nem kímél fáradságot, nem ismer szégyent. Ne csodálkozzunk rajta, ne jöjjünk zavarba! Így volt ez mindig, mint Bölcs Sírak könyvében olvassuk: „Fiam, az Isten szolgálatára járulván, készítsd el lelkedet a kísértetre.“ (21.) Sőt

vegyük jó jelnek a kísértést Szent Jakab intélmé szerint (1, 2.): „Nagy örömmek tartsátok, atyámfiai, mikor különféle kísértetbe estek.“

Örök példaképül lebeg előttünk Jób története, kit az ördög Isten engedelméből oly sokféleképpen megmégkísértett. A szent férfiúnak jámborsága ezzel nem szenvedett csorbát, hanem békességes türelme, Istenbe vetett bizodalma fényes, nagy érdemeket szerző próbát állott ki. Jámborsága tökéletesedett.

b) Kísért bennünket *a világ gonosz példája*, mely tele van „a test kívánságával, a szemek kívánságával és az élel kevélységével.“ (I. Ján. 2, 16.) Ha a világtól elvonulva élünk is, mégis ezer alkalomból elénk rajzolódik csábító példája. Behunyt szemekkel is szívünkbe lopózik. Remete Szent Antal már ifjúkorában elvonult a világtól a vadonba, ott böjtölt, imádkozott, az erényeket gyakorolta. E jámbor élet közepette délibábos

táncot jártak előtte a világ javai és gyönyörei, melyeket elhagyott. Ránehezedett a szigorú életmód sanyarúsága s a csüggedés kísértete, hogy nem lesz ereje kitartóan küzdeni. Tisztátalan gondolatok gyötörték éjjel-nappal. De Szent Antal keményen állta a harcot és Illés próféta szavaival hívta segítségül Istent: „Él az Úr, kinek színe előtt állok.“ (3. Kir. 17, 1.) Isten mindentlátó jelenlétére gondolt. Benne bízva megvette, a halálról és pokolról elmélkedve legyőzte a kísértéseket. A szent magány virágos kertjében is a világi benyomások és emlékek hamu alatt szunnyadó tüze ki-kigyulad, mint Szent Jeromos írja magáról, hogy a pusztában vadállatok közt, szigorú vezeklésben élve képzeletétől Róma fényűzései közé sodródott.

c) Megkísértenek végül *saját romlott természetünk*, hajlamaink. Erről mondotta édes Üdvöztőnk,

mikor ébreszre és imádkozásra figyelmeztetett a kísértések ellen: „A lélek ugyan kész, de a test gyenge.“ (Máté 26, 41.) Erről a test szerint való és bűnre vívő törvényről panaszkodik Szent Pál apostol is, hogy Isten törvényében gyönyörködő készségét zavarja. „Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg engem a halál testéből? Az Isten malasztja a mi Urunk Jézus Krisztus által.“ (Róm. 7, 22.) Hogy a szentek élete sem volt szabad a zaklatástól, csak gondoljunk pl. Pazzi Szent Magdolnára, kit éveken át szüntelenül gyötörtek a legförtelmesebb testi kísértések.

2. Tehát a malaszt fegyverzetébe öltözve kell nekünk is állani a harcot a kísértések ellen. Így fog elmélyedni szívünkben az igaz jámborság; így fog mély gyökeret verni bennünk a jó mag, az Isten igéje; harc árán fogjuk kigyomlálni a töviseket. Küzdelem nélkül nincs szín-

arany jámborság. „Aki nem kísértetett, mit tud az?“ (Bölcs Sir. 34, 1.)

Mit tud az *alázatosságról*, aki nem érezte a megpróbáltatásokban gyengeségét és Szent Pállal a test ösztönének ütlegetését?

Mit tud a *szeretetről*, aki nem kapaszkodott Istenéhez gyermeki könnyörgéssel a vészek között s nem ott keresett és talált menedéket a csábítások és vergődések kínzó tüzeiben?

Mit tud az a lélek *igazi megtisztulásáról*, mely a kísértésekben hasonló a tenger viharkorbácsolta hullámlázásához s így vet ki magából minden piszkot: a hibákat, rossz szokásokat, tökéletlenséget, és a megérdemelt bűnhődést is törlesztve, kihányva.

Mit tud az *erényes kitartásról*, mely a fához hasonlóan szelektől rázva terjeszti izmosodó ágait és gyökereit, mint az Úr jelentette ki Szent Pálnak: „Az erény a gyenge-

ségben tökéletesül.“ (2. Kor. 12, 9.)

Erények, érdemek, megigazulás és jámborság forrásai a jól megvívott lelki harcok, mint Szent Ágostonnál is olvashatjuk: „Teljesen kísértés nélkül nem szabad Isten szolgájának itt élnie, mert a győzelmi babért senki sem nyeri el, aki nem győzött; ám senki nem győz, ha nem harcol és senki nem harcol, ha meg nem támadtatik.“

Ezekből nyilvánvaló, hogy a kísértés maga nem bűn, nem is baj, sőt igen hasznos és üdvös jól felfogva, Isten kegyelmével jól kivedve a jámborságra törekvő lelkeknek.

3. Baj azonban könnyelműen fölidézni a kísértéseket, a bűnre vezető alkalmakat nem kerülni, mert „aki szereti a veszedelmet abban vesz el“ (Bölcs. Sir. 3, 27.); és még inkább baj legyőzetni a kísértéstől. Ezért kell így imádkoznunk: „és ne vígy minket a kísértésbe“, vagyis ne engedd, hogy oly körülményekbe jöj-

jünk, melyek gyengeségünk folytán bűnbeesésünket okoznák.

A kísértésekkel szemben általában az éberség és imádkozás a legjobb fegyver. Az Úr Jézus ajánlotta. A fülemile a bagoly elől odvas fába, vagy bokrok közé menekszik, ahová az nagy fejével nem tudja követni. Mi szintúgy Jézus sebeibe, töviskoronája ága! közé, a keresztfának árnyába siessünk a kísértésben így fo hászkodva: Jézus Szíve! légy menedémem. Kereszten függő Megváltóm, ne hagyj el! Szent sebeidbe rejts el engem! Uram! ne hagyj elszakadni tőled. Vagy a tengerbe merülni kezdő Péterrel kiáltsuk: „Uram! tarts meg engem.“ (Máté 14, 30.)

Erre buzdít Szalézi Szent Ferenc is: „Mihelyt érzed, hogy kísértés készül megtámadni, tégy úgy mint a kis gyermek, ha felbőszült bikát vagy ebet pillant meg: azonnal szülei karjaiba menekül vagy segítségért kiált.“ Aki így siet Istenéhez a

kísértésben, annak nem is fog — legalábbis nem halálos — sebet okozni a kísértés és Isten kegyelmével győzedelmeskedik s tökéletesül a jámborságban. „Ennélfogva vegyétek föl az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon s megállhassatok, mert mindent megtettetek.“ (Ef. 6, 13.)

A jámborság az Isten jóakarátába vetett bizalom gyümölcse

A harcba, háborúba menő hányattatásoknak van kitéve, sebeket kaphat, sőt ei is eshetik. A kísértések ellen folytatott harcban szintén ki vagyunk téve hányattatásoknak, az indulatok terhelő rohamainak s ebből kifolyólag nyugtalan, kedvetlen kedélyállapotnak. S mivel a kísértések minduntalan támadnak, ez a hullámzó lelki állapot sem szűnik meg véglegesen, mint már Jób kényvében írva van: „Az ember élete rövid s nyomorúsággal telik meg.

Fut, mint az árnyék és soha egyenlő állapotban nem marad.“ (Jób. 14, 1.)

Nincs tehát zavartalan, édes hangulatban éldegélő jámborság — ez ne is legyen célkitűzésünk, — de van Isten kegyelmével jól küzdő jámborság, mely a halálos elesést, sőt a sebeket is elháríthatja. És aki szerencsétlenül el is bukott volna, ismét talpra állhat, akár Szent Péter, az apostolfejedelem.

Ez fölöttébb vigasztaló biztatás a jámborságra törekvőnek és végtelesen kegyes elrendezése a jószágos Égnek! És min alapszik, mi teszi lehetségessé? Az Úr Jézus megváltói önfeláldozása, kereszthalála. Ő mondta: „E világon ugyan nyomorgatást kell tapasztalnotok, de *biztatok én meggyőztem a világot.*“ (Ján. 16, 33.)

Krisztus legyőzte a bűnt és a halált s leláncolta a kísértő gonosz lelket. Kivette fullánkját a leki megromlásnak és kárhozatnak. Ha mégis

vétkezett valaki, mi az emberi gyarlóság mellett megtörténhetik, azért kétségbe ne essék, mivel Jézus Krisztus szószólónk az Atyánál s folytonosan bemutatja a halál által végbevitt engesztelő áldozatát. „Én fiacskáim! ezeket írom nektek: *hogy ne vétkezzetek; mindazonáltal, ha ki vétkezik, vagyon szószólónk az Atyánál, ama Szent.*“ (Ján. I. lev. 2, 1.) Az a mi jóakaró, végtelenül kegyes Jézusunk, aki azonnal megbocsátott a megtérő Péternek, a magába szálló jobb iatornak, a bűnbánó Magdolnának s mind a hozzá bizakodó bűnösnek. Hisz már Ezekiel prófétától üzente az Úr: Nem akarom az istentelen halálát, hanem inkább, hogy megtérjen útjáról és éljen.“ (33, 11.) Ugyanez a Megváltó Fiúistennek az Atyával egyező szent jóakarata, melyet földi életében megmutatott és szókkal is kijelentett, mikor pl. a publikánusok közé vegyült s velük evett: „Nem szükséges az egészsége-

seknek az orvos, hanem a betegeknek; mert nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket.“ (Márk 2, 17.)

Ha ilyen kegyes és jóakarató az édes Üdvözítő az eltévedettek s bűnbeesettek iránt, mennyivel inkább a jámaborok iránt, hogy meg-orvosolja nem halálos sebeiket, gyarlóságukat, lelkük furdaló zavarait. Főleg ezeknek mondotta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és *terhelve* vagytok s én megennyhítlek titeket.“ (Máté 11, 28.)

Mily bizalommal közeledhetünk hozzá mindig, ha fogyatékoságunk terhét érezzük, csak megtegyük, amit folytatólag ugyanott mondott: „Vegyétek magatokra az én igámat.“ Tehát szeretettel hódoljunk neki, kérjük bocsánatát, engeszteljük ki imával és jámbor cselekedetekkel. Akkor sebeink máris begyógyultak és megterhelt lelkünk megennyhül. Hisz a Földabeszédek könyvében ír-

va van már — s amit itt az Irás az emberi gyarlóságról föltár, azt az isteni Mester éppen úgy tudja: „Hétszer esik el az igaz, de fölkel; az istentelenek pedig elvesznek a gonoszságban.“ (Péld. 24, 16.)

A tengeren hánykódó hajóhoz hasonlít életünk. A hajón meglazul valamely csavar, megereszkedik a kötét, itt-ott törés fordul elő vagy lék támad, de mindezt azonnal kijavítják, hogy a hajó biztos futása veszélyeztetve ne legyen. Különösen nagyobb viharoknál mutatkoznak fogyatékoságok. Ha velünk is ez történik az élet viharában s mi szintén iparkodunk kijavítani a hibákat, fölújítjuk jámbor készségünket, jó föltételeinket, akkor buzgó törekvésünk ismét előbbre lendül s mindig számíthatunk Isten kegyelmére, bizakodva ráhagyatkozhatunk Jézusnak jóakaró szeretetére, mely hozzánk is bátorítva szól, mint az utolsó vacsorán apostolaihoz: „Aki már meg-

mosdott, az egyébben nem szűkölködik, hanem csak hogy lábait megmossa, mivel különben egészen tiszta. Ti tiszták vagytok, de nem mindnyájan.“ (t. i. Judás kivételével.) (Ján. 13, 10.) Aki tehát a jámborság ernyedetlen gyakorlásával életében a gyarlóságunk miatt alig elkerülhető hibákat (ez a lábainkra rakódó föld pora) megjavítja, Jézus kegyes ajkairól veheti: ti tiszták vagytok.

Illetődjünk meg Üdvözítőnknek ennyire kegyes jóakarátán, de ne feledjük az Úr Isten üzenetét a Titk. Jel. könyvében: „Az Istenfélő jót cselekedjék ezután is, a szentéletű nagyobb szentségre törekedjék ezentúl is.“ (22, 11.) *Csak mindig előbbre:* kerülve minden tudatos bűnt, gyarlóságainkat is lemosogatva és mindenek fölött bizakodva nem magunkban, hanem Üdvözítőnk kegyében s jóakarátában.

Ez a gyermeki bizakodás forrása a kitartó s tökéletesedő jámborságnak.

Míg az önbizakodás, a magunkkal való tépelődés gyöngeségünk keserű tapasztalására, csüggedésre vezet. Találóan fejezi ezt ki Szent Izidor: „A remény megnyitja, a kétségbeesés pedig bezárja az örök boldogság kapuit.“

Jól fontoljuk meg, többször is vegyük át az itt kifejtett, gyakorlatilag döntőjelentőségű igazságokat, melyekről Szalézi Szent Ferenc is így nyilatkozott az általa vezetett jámbor léleknek: „Ebben a világban élni s a szenvedélyektől ment lenni lehetetlen. A te lelkedet is ide-oda hajtja a szenvedélyek szele s ezért mindig nyugtalan; hiszem azonban, hogy ebben annak felsőbb része mentes. Ebben a felsőbb részben ott van az Isten kegyelme és a jó elhatározások, melyekre rávezetett. Ott ki van tűzve a kereszt zászlaja; ott a hit, remény és szeretet szava hangzik: éljen Jézus! Egyébként ne hidd, hogy a szívnek ebben az inga-

dozásában közben kisebb hibák nem csúszhatnak be. Mivel azonban ezek múlóak, nem rabolják el a jó föltételek gyümölcsét, csak a vigaszt veszik el, hogy nem követünk el hibát, ha ez itt lent lehetséges volna.

Légy igazságos: ne vádold és ne is mentesd lelkedet, hanem csak érett megfontolással. Az előbbivel bátortalanná, az utóbbival elbizakodóvá tennéd. A szív egyszerűségével haladj tovább. Ne túlozz a vezeklésben. Tartsd meg testi erőidet, hogy Istennek a lelkiekben szolgálhass: mert gyakran kényszerülünk ezeket félbeszakítani, mivel okatlanul megterheltük lényünknek azt a részét, mely a lelkiekben segítőtárs.“

Bölcs tanácsok, gyakorlati útbaigazítások, melyek úgy hatnak a lélekre, mint a kalitkából kieresztett madárra a szabadság érzete, az Istent kereső igaz jámborságnak szárnyakat adnak.

A jámborság főténye az Isten akaratának teljesítése

Az Úr Istennek gyarlóságainkat jóakaratói, irgalmas szeretettel fel-fogó kegyességéről már a zsoldáros is így emlékezik meg: „Mint az atya könyörül gyermekein, úgy könyörül Isten az őt tisztelőkön (jámborokon). Mert ismeri alkottatásunkat: jól tudja, hogy porból vagyunk.“ (102. Zsolt. 13—4.) Sőt elkövetett vétkeinkről is bírjuk ígését az Újszövetség rendje szerint, mert Krisztus vérében lemoshatjuk azokat: „Az ő bűneikről és hamisságaikról többé meg nem emlékezem. (Zsid. 10, 17.) A mennyei Atya, a végtelenül jó és irgalmas, ezt jelenti ki nekünk, hát akkor miért hallgatunk a gonosz lélek álnok sugallatára, mint ha mégsem bocsájtatnának meg vagy talán nem egészen? Lássuk meg, hogy ezzel a jámborságban való előmenetelt és szabad röptünket akarja megbénítani.

Csak bizalommal előre, hogy mostantól fogva mindenben Istennek tetszését keressük, mindenben az ő akaratát teljesítve, ami a jámborságnak fő célkitűzése. „Legyen meg a te akaratod, mikép a mennyben (t. i. az angyalok és szentek részéről), azonképpen itt a földön is.“

1. Azért vagyunk a földön, hogy az Istent megismerjük, neki szolgáljunk, vagyis az ő akaratát s ne a saját tetszésünket keressük. Jól tudjuk, mit jelent ez földi vonatkozásban: nagy úrnak, méltóságnak szolgálatában. Alkalmazzuk teljes mértékben a Mindenható szolgálatára. Tehát nemcsak *a parancsolatokban, hanem mindenben, amit Isten akaratának ismerünk meg*, mint a teremtő, a világot fönntartó és kormányzó Gondviselés végzését, hajoljunk meg szent akarata előtt.

Isten akarata volt, hogy milyen családból születtünk, melyik nemzetben s melyik helyen; milyen anyagi

körülmények közt, milyen testi-lelki képességekkel fölruházva. Még akkor is, ha elődeink szabadakarattól folyó cselekedetei és elhatározásai ezernyi más eshetőséget idézhettek volna elő. Még akkor is, ha vétkek s eltévelyedések zavarták a dolgok természetes útját. Ez az igazság helytálló életünk további folyásában is, jóllehet látszatra minden az emberek cselekedeteitől függ s gonosz tetteik szinte felforgatni látszanak minden gondviselészerű intézkedést. Az Isten a gonoszságot, a bűnös elhatározást nem akarja, de előre látta és megengedi s akarja az istentelen elhatározásokat követő cselekedeteket, mert különben nem történhetnének meg. Isten akarata nélkül, az ő világot fönn tartó közreműködése nélkül semmi nem mozdulhat, semmi sem történik.

Gondoljunk csak Krisztus szavaira elfogatásakor: „Avagy véled-e, hogy nem kérhetem Atyámat s ő több

mint tizenkét sereg angyalt állítana mellém.” (Máté 26, 53.) De nem tette, mert akarta — a bűnös szándékon kívül — és előre látta mindazt, mit gonoszul ellene cselekedtek egészen a kereszthalálig. Így a mi életünkben is csak az történik és semmi több, amit a Gondviselés akar és megenged. Hogyan lehetséges ez? Gyarló kis eszünkkel a végtelen Teremtő és Kormányzó lényébe még kevésbé tekinthetünk be, mint ahogyan a gyertya lángjával nem tudunk bevilágítani a világegyetem csillagmilliárdjai közé.

Ezen tehát ne is törjük fejünket, hanem nézzünk magunkba s lássuk meg, hogy hányszor velünk volt a Gondviselés keze: lássuk meg Jób, Tóbiás, az egyiptomi József életében, a történelemben és a mindennapi életben. Mindenütt rátalálunk a közmondásos igazságra: ember tervez, Isten végez. „Mindenható Király, minden a te hatalmadban van és

senki akaratodnak ellen nem állhat.“
(Eszter 13, 9.)

2. *Általában az Isten akaratát* ismerhetjük föl abban a hivatásban és munkakörben, mely születésünk, neveltetésünk, ifjú korunk életkörülményeiből adódott. Teljes joggal alkalmazhatjuk ide Szent Pál apostol szavait, melyeket a keresztény hitre térő korintusi hívekhez intézett: „Kiki abban az állapotban maradjon meg, amibe hivatott, Istennek szolgálván.“ (I. Kor. 7, 24.) Mert aki szolgálta lévén az Úrhoz hivatott, már az Úrnak szabadosa; aki szabados volt, már a Krisztusnak szolgálója.“ (U. o. 22.) Ez a fő, hogy Istennek szolgáljunk. És hiábavaló elképzelések és vágyak, hogy más hivatást, munkakört jobban betöltenénk, ahhoz inkább érzünk kedvet és tehetséget, csak megbénítják erőnket ahhoz, amiben kötelességünk Istennek szolgálni. Az önakarat láza ez, mely nem enged megnyugodni Isten aka-

ratán, mint ahogy a lázas beteg se tud fekvőhelyén nyugodtan megmaradni. Avilai Péter atya e bölcs szavakat intézte egy beteg paphoz, ki egyre panaszkodott, mert tétlenül kell fekvődni és semmit se tehet Istenért: Kedves barátom, azért vagyunk a földön, hogy Isten akaratát teljesítsük. Ezért imádkozzunk napjában többször is: legyen meg a te akaratod! Legyen tehát ön nyugodt s ne törődjék azzal, mennyit tehetne most, ha egészséges volna, hanem tegye föl inkább, addig betegeskedni, ameddig Istennek úgy tetszik. Mert ha teljesíteni akarja Isten akaratát, közönyösnek kell ön előtt lennie, egészséges vagy beteg-e ön?

Erre a lelki közömbösségre törekedjünk s könnyen megismerjük Isten akaratát.

3. Amint betegségben az orvoshoz fordulunk és gyógyszereket használunk, úgy egyéb bajainkban és szük-

ségünkben is *orvoslást kereshetünk*. Ezért adott az Úr észet és akaratot, hogy kutassunk, fáradozzunk és küzdjünk a jobbért. Irva van Bölcs Sirák könyvében: „Tiszteld az orvost, mert szükséged vagyon rá; Isten rendelé őt is. A Felséges teremti földből a gyógyszereket és az okos ember nem iszonyodik azoktól.“ (38, 1.) Más szükségünkben is azokhoz fordulhatunk, kiktől függünk, kiknek módjukban van bajunkon segíteni. De végeredményben, ha fáradozásunk sikertelen, nyugodjunk meg Isten akaratán, betegségben s más bajokban is. Szorgalommal, utánjárással javíthatunk anyagi helyzetünkön is: nem ellenkezik Isten akaráival. De Ő figyelmeztetett, hogy „keressétek először Isten országát és az ő igazságát, s ezek mind hozzáadatok nektek“. (Máté 6, 33.) Átlatva az igaz jámborságnak ettől az irányításától, csak megengedhető eszközökkel s a Gondviselésen meg-

nyugvó készséggel keressük majd helyzetünk jobbrafordulását.

Aki akár saját hibájából, akár szerencsétlen körülmények folytán lelkére káros állapotba jutott, annál bizonytalansággal az az Isten akarata, hogy imádkozzék a rossztól való szabadulásért s ezt tőle telhetőleg előmozdítsa. Egyénenként, esetenként sokszor bizony csak szorgos kutatással, a tapasztalatok és bölcsék tanácsai nyomán és kínos vergődések közt ismerjük meg Isten akaratát s talán még nehezebben a követésére unszoló elhatározását. Tehát: „kérjétek és adni fognak nektek, keressetek és találni fogtok, zörgessetek és megnyitnak nektek“. (Luk. 11, 9.) Segítséget kereső, imádságos lélekkel minden bizonytalansággal megtaláljuk Isten akaratát a bonyolult körülmények közt is.

Hasonló módon alakul ki egyesek elhivatottsága nagy és rendkívüli feladatokra is. A hívó isteni kegyelem

s azzal együttműködő fáradozás, ima, küzdés, áldozatos odaadás emelte ki őket a mindennapi közösségből, hogy a Gondviselés terveinek nagyjai, szentjei legyenek. Boldogok ők, ha nem önmagukat, hanem egyedül Isten tetszését keresték s rájuk illik, mit a Megváltó Úr Jézus mondott Natanaelről: „Ime az igaz izraelita, kiben nincs álnokság.“ (Ján. 1, 47.)

Az Isten akaratával való egyezés világossága Krisztus

Örök problémája az embernek, honnan jött, hová megy! Egy felsőbb lénytől való függése s neki tartozó számadói kötelezettsége minden népet foglalkoztatott a történelem folyamán, mégha az anyagiakba elmerülve időnkint erről megfeledkezni látszott is. Ez a létkérdés volt a kutatásoknak, a bölcselkedésnek gyújtópontja. Ennek megfejtése derengett és érlelődött a választott nép törté-

netében, a próféták jövendöléseiben, a Messiás-várásban. Most pedig az idők teljében felragyog a felelet a nagy létkérdésre: miért vagyunk a földön? „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, *aki benne hiszen*, el ne vesszen hanem *örök élete legyen*.” (Ján. 3, 16.)

Nem a tudósoktól és hatalmasoktól, hanem egyszerű halászbembertől kapjuk az útbaigazítást, hová forduljunk a nagy létkérdés megfejtése céljából. Örök értékűek Péter apostol szavai: „Uram, kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak.” (Ján. 6, 69.) A megtestesült Ige pedig ezt mondá: „Én vagyok a világ világossága; aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Ján. 8, 12.)

Valaki e sokatváró kéréssel topant boldogult Prohászka püspök elé: mondja meg neki, ki az Isten? Ő nyugodtan felelt: Hogy ki az Is-

ten, nem tudom; de tudom, ki Jézus Krisztus.

Igen! Krisztus és evangéliuma nyitott könyv, mely világos feleleteket ad a nagy kérdésekre. Ő nem jött „fölordani a törvényt vagy a prófétákat, hanem beteljesíteni“ (Máté 5, 17.) s így benne megvilágosodott az egész kinyilatkoztatás. Ami az Ószövetségben még homály volt, mint az erdő sűrűje, az benne világossággá lett, mint mikor a tisztásra kijutunk. Ő erősítette meg, hogy Isten a mi Atyánk, tehát Teremtőnk és mindenttudó, még hajszálaink hullását is számontartó Gondviselőnk. (Máté 10, 29.) Hogy Isten kezdet óta azt akarja és műveli, hogy bűneinktől megtisztulva hozzá eljussunk az örök életre.

Erre törekszik a jámborság, erről szól az evangélium minden sora. Tehát az Isten akaratával való egyezés világossága a mi édes Üdvözítőnk.

Emlékezzünk meg itt néhány ki-

váló jelentőségű igéjéről a nagy végcél szempontjából. Nem azt akarjuk most ismételni, hogy Isten akaratára a parancsok megtartása (ezek jórésze inkább tiltó: Isten nevét bíába ne vedd, ne ölj, ne paráználkodjál stb.) és állásunk, hivatásunk kötelességeinek teljesítése, hanem a *célt, a szándékot*, melyre egész életünket irányítani kell, hogy Isten akaratával egyező legyen, tekintjük.

a) „Szeressed a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. *Ez a legnagyobb és első parancsolat.*“ (Máté 22, 37.) Gondolataink, szavaink, cselekedeteink mindig Istenünk felé igazodjanak, szeretetből mennyei Atyánk iránt fakadjanak. Ez az ő akaratára, ez a mi igaz jámborságunk. Ezt ragyogja felénk az Üdvözítő Úr Jézus legtökéletesebb, isteni példája: „Az én eledelem, hogy elvégezzem annak munkáját, cselekedjem annak akaratát, aki engem küldött.“

(Ján. 4, 14.) Ezért szállott alá az Égből a földre, ezért imádkozott és fáradozott; ebben örült és szomorkodott, ezért tűrt megaláztatást, gyaláztatot és kínszenvedést. Eledele, életető erőforrása volt még akkor is, mikor az szívet szorongatóan nehézé lett: „Atyám, ha akarod, vedd el tőlem a poharat; mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied.“ (Luk. 22, 42.)

b) *A másik irányító, súlyos ige* az előbbihez hasonló: „Szeressed felebarátodat, mint tenmagadat.“ (U. o. 39.) A mennyei Atya gyermekei vagyunk mindnyájan, kikre ő szeretetét kiárasztja, ezért a szeretetből ellenségeinket sem szabad kirekeszteni: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.“ (Máté 5, 48.)

E kettős szeretetnek az önakaratot, gonosz természetünket féken tartó cselekedetekben kell megnyilvánulnia. „A mennyország erőszakot szen-

ved és az erőszakosak ragadják el azt.“ (Máté 11, 12.)

Ma, amikor a szeretetlenség tobzódik a világon, bennünk is föltámad a kérdés: kik fogják elragadni? „Kérdé pedig őt egyvalaki: Uram, kevesen vannak-e, akik üdvözülnek? Ő pedig mondá nekik: törekedjete a szűk kapun bemenni, mert sokan akarnak majd bemenni, de nem tudnak.“ (Luk. 13, 23.)

Az Üdvözítő ebbe még nem enged betekinteni, hogy jámborságunk komoly és őszinte, istenfélő legyen.

c) A szűk kapu az önmehtagadást, a lélek uralmát a test felett, a *kereszt-hordozás szoros útját* jelenti. Krisztus végig hordozta rajta keresztjét s azt mondotta: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét mindennap és kövessen engem.“ (Luk. 9, 23.) Az Istennek tetsző és mennybe vezető élet Krisztus-követés kereszt-hordozással.

Tehát küzdelem és önmegtágadás!
És mégis *nyugalmat* találtok lelke-
teknek, mert az én igám édes és az
én terhem könnyű“ (Máté, 11, 29.).
És nyolc *boldogságot* hirdet a jám-
boroknak, d „nincs békességük az
istenteleneknek, úgymond az Úr“
(Iz. 48, 22.), nincs a világ bálványo-
zóinak; nincs nyugodt lelkiismeret-
ük, tehát boldogságuk sem, mert
Krisztus igéi szerint: „Mit használ
az embernek, ha az egész világot
megnyeri is, lelkének pedig kárát
vallja? vagy mit adhat az ember
cserébe lelkéért? Mert az Emberfia
el fog jönni az Atya dicsőségében
és az ő angyalaival s akkor majd
megfizet mindenkinek cselekedetei
szerint.“ (Máté 16, 26.)

És az én terhem *könnyű*. Emberileg
bizony nem könnyű önmagunk le-
győzése s a kereszthordozás. De az-
zá lesz Isten kegyelmével. Csak kér-
ni kell s főképen ezt kell kérni,
hogy Krisztusnak, a lélekmentő Üd-

vözítőnek nevében legyen kérésünk: „amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.“ (Ján. 16, 23.) Buzgó, állhatatos imádkozás nélkül nincs jámbor élet! Az édes Jézus ezt is példájával tanította: sokszor imádkozott sőt „az egész éjszakát is imádságban töltötte el.“ (Luk. 6, 12.)

Az evangéliumok minden sora igazolja, hogy Krisztus az Isten akaratát teljesítette; példájával, csodálatos erejű igékkel ezt hirdette, erre tanított és buzdított. Most csak néhány sarkalatos pontban mutattunk rá, de mindvégig hivatkozni kell az evangelisták írásaira, ha az igaz jámborság utait, módozatait, indítékait tanulmányozzuk, mert Krisztus az igaz jámborság világossága s „más név nem is adatott az embereknek az ég alatt melyben üdvözülünk kellene.“ (Ap. csel. 4, 12.)

Szent Ignác, antiochiai püspök, a pogány Traján császár előtt megval-

lotta, hogy csak egy Isten van, ki az eget és földet teremtette s kinek egyszülött fia Jézus Krisztus. Azt érted-e, kérdé a császár, aki Jeruzsálemben Pontius Pilátus ítélete folytán keresztre feszítettetett? Igen, ő az, őt hordozom szívemben! És e vallomással ment a vértanú-halálba, mint annyi más ezer és ezer, kiknek vallomását Isten gyakran csodákkal erősítette meg. Kövessük őket a jámbor életben, hogy szívünkben hordozzuk őt s elmondhasuk Szent Pál apostollal: „Él bennem Krisztus!” (Gal. 2, 20.)

Krisztus királysága

A Titkos Jelenések könyvében olvassuk, hogy amikor „a hetedik angyal is megfúvá trombitáját, erős szózatok hallatának az égben, ezt mondván: Az egész világon való uralkodás a mi Urunké és az ő Krisztusáé s országol mindörökkön örökké.” (11, 15.) Ez a záradék

szerepel a liturgikus imák végén is: Per Dominum nostrum Jesum Christum.. a mi Urunk Jézus Krisztus által, ki veled él és *uralkodik* a Szentlélekkel egyetemben mindörökön örökké. Amen.

Él bennem Krisztus! Tegyük hozzá: és uralkodik, hogy jámborságunk mélységesebb s hódolatosabb legyen, hogy Krisztus-követésünket teljes odaadással gyakoroljuk.

1. Krisztus Királyságának ünnepét XI. Pius pápa rendelte el az 1925-iki szentévben. Az ünnep tehát újkeletű, de a tárgya: *Krisztus királysága örök*. Az ő hatalmáról s uralkodásáról szólnak már a próféták, melynek minden nemzetségek szolgálnak, mely kiterjed a földkerekségre, mely örök. Egyenesen királynak nevezik és mint király él a választott nép várakozásában. „Én pedig királlyá rendeltettem tőle Sionon, az ő Szent hegyén s parancsát hirdetem. Az Úr mondá nekem: „Fiam

vagy te, én ma szültelek téged. Kérjed tőlem s neked adom a pogányokat örökségül birtokul a föld határait.“ Igy szólaltatja meg az eljövendő Messiást a 2-ik zsoltár. Maga Krisztus félreértést kizáró szavakkal hirdette magáról: „Mindenek átadattak nekem az Atyától.“ (Máté 11, 27.) És a hivatalos kérdőnek, Pilátus római helytartónak, hogy király-e, ünnepélyesen kijelenti: „Jól mondd, hogy én király vagyok. Én azért születtem s azért jöttem e világra, hogy bizonytságot tegyek az igazságról.“ (Ján. 18, 37.)

Krisztus Jézus, mint ember is, királya a világnak, mert személyében egy és ugyanaz, aki öröktől fogva született az Atyától. Királyságának ünnepe időszerű figyelmeztetés a világnak, hogy meghódoljon az Emberfiának, aki Istenfia: „Te vagy Krisztus az élő Isten Fia.“ (Máté 16, 16.)

2. Korunknak két nagy sebe van: az igazságot megzavaró mindenféle

új tan (racionalizmus, liberalizmus, modernizmus, demokratizmus, szocializmus, kommunizmus etc.) és a *tekintély* elvesztése. E tanok nemcsak a természet erőinek kihasználására irányulnak, amiben nagyszerű haladást mutat föl a találmányoknak ez a csodás korszaka; nemcsak tudományos, gazdasági stb. téren mozognak, hanem az emberiség boldogítására is hivatottnak érzik magukat, de sajnos elfordítják tekintetüket a lelkek örök hivatásától s csak a mulandó, anyagi világgra van gondjuk. Ezért Isten és a vallás útjukban áll, nem törődnek vele, sőt ellene fordulnak és hadakoznak. A legfőbb tekintély elvetése esékennyé tett minden más tekintélyt s helyébe lépett a zsarnok erőszak embertelen megfélemlítéssel, mely mindinkább elfajul s hazugsággal, boldogtalan rendeletekkel és kegyetlen vérontással uralkodik s védi a maga igazát. Benne élünk a zűrzavarban...

Bárcsak fölfigyelnének az emberi nem királyának szavára: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.“ (Ján. 14, 6.) Bárcsak belátnák a történelem tanúsága szerint is, hogy az ő tanításán és lelkeket vezető intézményén „a pokol kapui nem fognak diadalmat venni!“ (Ján. 14, 6.) Egyesek, országok elveszthetik Krisztust, amint a választott nép is elvesztette Isten országát: „Elvétetik tőletek az Isten országa s oly nemzetnek adatik, mely megtermi annak gyümölcseit.“ (Máté 21, 43.) Krisztus pedig marad a „szegletkő“ és „ha valaki e kőre esik, összetöri magát; akire pedig a kő esik, összerontja azt“. (U. o. 44.)

Mennyi erő rejlik ezekben az igazságokban az istenfélő jámborok számára!

Krisztus országa „nem e világból való“, (Ján. 18, 36.) azért nem is szól a világi dolgokról: természettudományokról, társadalmi formákról

stb., hanem fölötte állva a mulandó életnek, a halhatatlan lelkek örök üdvéről gondoskodik. „Mert az Emberfia azért jött, hogy üdvözítse azt, ami elveszett“, (Máté 18, 11.) hogy megmentse a bűnbeesett, a megtévedt emberi nemet. Errevaló az ő országa, amellyel semmiféle világi intézménynek nem lehet s nem szabad egy pontban sem ellenkeznie.

3. Krisztus királyi hatalma mindennekfölött áll s magában foglalja a teljes királyi hatalom *törvényhozó, papi és bírói* jogát.

a) „Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tanítatok minden népet, tanítván őket *megtartani mind, amiket parancsoltam* nektek. És ime én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.“ (Máté 28, 19.) Hatalmas, az isteni öntudattól áthatott igék a halottajból föltámadt Krisztus ajkairól! Tanítatok! Nem erőszakkal, fegyverekkel fölvértezve terjesszétek az

evangéliumot, hanem szelíden: tanítván. Sőt „ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én beszédemet megtartották, a tieteket is majd megtartják.“ (Ján. 15, 20.) Tanítsatok és hirdessétek az evangéliumot. „És ne féljete azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket.“ (Máté 10, 28.) Ilyen a mi legfőbb törvényhozónk, ki velünk van mindennap a világ végéig és ellenőrzi, hogy megtartsák a tízparancsolat s mind, amiket rendelt.

b) Ő *a legfőbb papunk* is, aki megváltott a bűntől s megnyitotta a fölvilágosító és segítő kegyelmek forrását, hogy amiket rendelt, meg is tudjuk tartani: „nem hiú aranyon és ezüstön történt a megváltástok, hanem a szeplőtelen és érintetlen báránynak, Krisztusnak drága vérére“. (I. Péter 1, 18.) Ő mutatta be a végtelen érdemű keresztáldozatot s rendelte az ő emlékezetére a

vérontásnélküli szentmise áldozatot, mely az előbbinek kimeríthetetlen kegyelmi közlése. Ő rendelte s csak is ő rendelhette malasztesközül a szentségeket. Gondolt azokra, kik majd megtévednek, bűnökbe esnek, tékozló fiúk, hálátlan gonosztevők lesznek, akiknek útját és visszatértét a jámborsághoz, mint elveszett bárányokét, életében is annyiszor egyengette s ezért rendelte a szentségek közt a bűnbocsájtás irgalmas intézményét is. „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsájtjátok bűneiket, megbocsájtatnak nekik.“ (Ján. 20, 22.) „Nem olyan főpapunk van, aki nem tudna részvételt lenni gyöngeségeink iránt, hanem olyan, aki mindenben hasonlóképpen kísértést szenvedett, a bűnt kivéve. Jámuljunk azért bizalommal a kegyelem tőnjára elé, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk.“ (Zsid. 4, 15.)

c) *Krisztus a mi legfőbb bírónk*

is, aki küldetésénél fogva, mint a világ Megváltója, előre kijelenti, hogy „aki benne nem hiszen, mar megítéltetett“ (Ján. 3, 18.); aki anynyi megtérő bűnösnek mondotta: „Menj békében“, (Luk. 7, 50; 8, 48) de meghagyja a lelkiismeret furdálását és a halál félelmét a gonoszoknak, mert „nincs békéjük az istenteleneknek: ezt mondja az Úr.“ (Izaiás 57, 21.) És végső, örök ítéletet mond majd, mikor „eljövend és összegyűjt minden nemzeteket és elválasztja őket jobbjára és baloldalára és szól: Jöjjetek Atyám áldottai... és távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre.“ (Máté 25, 31. stb.) Jeruzsálem pusztulása, melyet a végítélettel együtt jövendölt meg az Úr Krisztus (Luk. 21. fej.) bizonyosság rá: „Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.“ (U. o. 33.)

Krisztus fölséges királyságának szemlélete hódolatra, bizalomra, sze-

retetre buzdít. A jámborságot, az Isten akaratával egyező életet mélyíti s erősíti, hogy zászlajára örök hűséget esküdjünk.

Milyen tanulságosak s milyen alkalomszerűek itt befejezésül a retentő hadvezér és diktátor, a pápasággal ujjathúzó zsarnok, a nagy Napoleon vallomásai, melyeket bukása után száműzetése szigetén mondott: „Most, mikor itt Szent Ilona szigetén vagyok, mikor mintegy sziklához láncolva remetéskedem, — ki harcol értem? Ki foglal számomra országokat? Mekkora örvény van az én nyomorúságom és Krisztus örök uralma között, kit az egész világon hirdetnek, szeretnek és imádnak? Krisztus beszédre nyitja ajakát s nemzedékek csatlakoznak hozzá. Oly szeretetet gyullaszt a szívekben, mely legyűri az önszeretetet s minden más szeretetet fölülmúl. Vajjon akaratának a csodájából nem kell-e

fölsismernünk az Igét, ki a világot teremtette?!“

Napoleon élete végén megtalálta Istent s az Ő akaratát, töredelmesen meggyónt és jámborul múlt ki. Krisztus Király él és uralkodik!

Az egyezésből folyó javak és előnyök

„Istent senki nem látta; az egyszerű Fiú, ki az Atya kebelén van, ő jelenté ki.“ (Ján. 1, 18.)
„Valamikor... oktalanok, hűtlenek, tévelygők voltunk, különféle vágyaknak s gyönyöröknek szolgáltunk, gonoszságban, — irigységben tengődünk, gyűlöletesek és gyűlölködők voltunk. Mikor azonban Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete megjelent, megmentett minket... hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örökösei legyünk az örök életnek.“ (Titusz 3, 3. stb.)

Krisztus világosítja meg a mennybe, az Isten látásához vezető utat.

Krisztus a lelkek királya, kinek hódolva Istennek hódolunk és Isten akaratát teljesítjük. „Annyi ideje vagyok veletek és nem ismertek meg engem?! Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát is. Hogyan mondhatod tehát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed-e, hogy én az Atyában és az Atya énbennem vagyok?“ (Ján. 14, 9. stb.)

Az Istentkereső jámborság mind-ezek szerint azonos fogalom a Krisztuskövetéssel. Az igaz, vagyis Isten rendelése szerint helyes jámborság megnevezését, — melyet ismertetni és fejtegetni célul tűztünk ki, — a tökéletes keresztény élet, azaz Krisztuskövetés megjelölésével, ezért használhatjuk váltakozva, amint az gondolatmenetünknek inkább megfelel.

Isten akarata — Krisztus akarata egy. „Én és az Atya egy vagyunk.“ (Ján. 10, 30.) Ezzel az isteni akarat-
tal való egyezés üdvös következmé-

nyeit vegyük most fontolóra. Nem a végcélt, az üdvözülést, hanem az életben velejáró javakat és előnyöket. Ezek:

a) a megelégedés, a béke, *a lelki boldogság*. A szentek vidám derűje nem a megpróbáltatásoktól való mentesség, hisz írva van: „Mert akit Isten szeret, fenyíti; de mindamellettszereti, mint az atya fiát“, (Péld. 3, 12.) hanem a tökéletes egyezés folyománya. „Nem szomorítja meg az igazat, akármi történjék vele; a gonoszok pedig eltelnek aggodalommal.“ (Péld. 12, 21.)

A tudat, hogy Krisztusé vagyunk, hogy „mi sem szakíthat el Isten szeretetétől“, (Róm. 8, 38.) a megelégedés és béke lényege s az örök boldogság előize, mint már a zsolttáros zengi a jámborságról: „Nekem azonban jó Istenhez ragaszkodnom, az Úrban, az Istenben bízom.“ (72. zsolt. 28.)

Minden más akarás nyugtalanság,

mert elveszthetjük, amit akarunk. Az Istenhez megtért nagy Szent Ágoston írja: „Az Isten magáért teremtet minket s nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik ő benne.“

b) az isteni *kegyelmek útjának egyengetése*. Mint a babiloni fogságban, úgy a lélek nyomorúságaiban is szól „a pusztában kiáltónak szava: készítsétek el az Úr útját, egyenesítsétek meg a pusztában a mi Istenünk ösvényét“. (Iz. 40, 3.) Ha szent akaratának szolgálatára készen állunk, akkor az ő útjait egyengetjük, mint Saul: „Uram! mit akarsz, hogy cselekedjem?“ és így lett ő Szent Pál apostol, az Isten „választott edénye“. (Ap. csel. 9, 6. és 15.)

Mondjuk Dáviddal, mikor a veszedelemben Istenhez könyörgött: „Kész az én szívem, Isten! Kész az én szívem, éneklek és dicséretet mondok.“ (56. zsolt. 8.) Mondjuk Szent Ágostonnal: „Add meg Uram, amit pa-

rancsolj s parancsolj, amit akarsz.“

c) *hasznos óvószert bizonyos föltételes kísértésekben.* Sokakat megzavarhatnak ilyenforma elképzelések: ha ez így vagy úgy megjárna, talán meg is halna, valamilyen sorscsapás történne, akkor megszűnnének bizonyos bajok, igazságunk kiderülne stb. Nem voltak-e most gonoszakarató kívánságaim? Hasonlóképpen zavarba hozhatják jóakarataink készségét előre képzelt megpróbáltatások, hitvallás, vértanúság, az érzéki kísértés eshetőségei, melyekben a képzelet különösképpen élénk stb. Aki az Isten akaratával való egyezést gyakorolja, egyszerűen erre támaszkodik s kész az Ő kegyelmével, melyet szükség idején megad, az ő szent akaratát teljesíteni. A képzelt esetekre sem igent, sem nemet nem felelve, mert a gonosz lélek cselfogásai találékonyak és fondorlatosak, egyszerűn térjünk át rendes dolgainkra, más elfoglaltságra. Az anyai-

ra kínos kísértésekben a hit ellen se bagozzuk a nehézségek megoldását, mikor zavar van lelkünkben, hanem tartsunk ki szentül Krisztus követésében, minden szavának s rendelésének — az anyaszentegyház által is — alávetve magunkat. Az ő szent kegyelme nem fog elhagyni, az ő boldogító világossága ismét felde-
rül majd.

d) *biztosítéka a nyugodt és helyes imádkozásnak.* A jámborság egyik főeszköze az imádkozás. Nagyon fontos tehát, hogy azt nyugodtan, helyesen végezzük, amit az Isten akaratában való megnyugvásunk eszközöl ki. „Amit kértek az Atyától az én nevemben, megteszem azt,“ (Ján. 14, 13.) tehát Krisztus akarata szerint valót, ha fáj is, csak üdvünkre váljék; inkább, mint saját akaratunknak kívánatosát, mely esetleg kárunkra szolgál. Így lesz imádságunk Isten akaratával egyező s a nyugtalanságtól ment.

Szent Márton, toursi püspök Frankonban, ki közös, szerzetesi életre tanítványokat gyűjtött maga köré és nekik végórája közelségét bejelentette, nagy szomorúságra hangolta őket: „Miért hagysz el minket, kire bizasz minket, ha a farkasok megtámadják nyájadat és a pásztor nem lesz többé velünk?“ De ő szeretetét irántuk mégis egészen Isten akaratának rendelte alá s nyugodt megadással így imádkozott: „Uram, ha szükséges vagyok népednek, nem vonakodom a munkától; de ne az én, hanem a te akaratod legyen meg.“

Isten akaratán kell megnyugodnunk, ha közeledik halálunk órája, vagy szeretteinké, a betegségben s egyéb bajokban, melyeket gondvisselő szeretete — mindig a mi javunkért — reánk bocsájt. Ezért imádkozzunk Jézus nevében, ezt értsük meg s akkor lesz nyugodt és helyes a mi imádkozásunk. Akkor, ha gyermeki bizalommal s szent megadással

úgy imádkozunk, ahogy édes Üdvözítőnk tanította: Legyen meg a te akaratod, mikép a mennyben, azonképpen itt a földön is.

„Nem tudjátok, mit kértek“ (Márk 10, 38.) mondá Jézus a tanítványok közt előre törtető Jakab, János-, Zebedeus fiainak. Hányszor hasonlítunk hozzájuk kicsinyes vágyaink, terveink, bajaink imábafooglalásakor, de kivált nyugtalan, türelmetlen sürgetésünkkel. Hisz „mindenben terjesszétek kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással s az Istennek az a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban.“ (Filipp. 4, 6.) Ezt a mindent meghaladó értelmet csodáljuk meg Szent Ignácnak, a Jézustársaság alapítójának imájában: „Fogadd el Uram, szabadságomat, fogadd értelmemet és akaratomat. Minden, amim van, a Te ajándékok. Mindezt viszont fölláldozom Tenéked

s végleg rendelkezésedre bocsájtom, csak add meg a kegyelmet, hogy Téged teljes szívemből szeresselek. Ezzel egész gazdag vagyok s többet nem is kívánok.“

Vessünk egy tekintetet lelkünkbe, hogy mennyire vagyunk ettől a jámborságtól? Kíséreljük meg ezt a gyönyörű imát szívből elrebegni és az Isten akaratával egyező jámborságunk szokásos gyakorlatává tenni!

Az egyezés hármass fokozata

Az Isten akaratával való egyezés nem egyoldalú ténykedés. Az önfeláldozó szeretet ugyanis viszonz szeretetben részesül, mely a jámbor lelkeket elragadtató örömben részesítheti. „Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt és hozzája megyünk s lakóhelyet szerzünk nála.“ (Ján. 14, 23.) Az ilyen lélekben különleges kapcsolat révén, az Isten-ség lakozik. Az Úr van velünk, aki-

nek akarata ellen semmi sem történhetik s amit megenged, hogy történjék, javunkra engedi meg. Ez önti a jámborokba és szentekbe a gyermeki bizodalmat, az Istenre hagyatkozó megnyugvást és békés örvendezést, mint Szent Pál apostol kívánta római híveinek: „A reménység Istene töltsön meg minden örömmel és békével a hitben; hogy bővelkedjete a reményben és a Szentlélek erejében.“ (Róm. 15, 13.)

Függ ez a lelkiállapot a hitnek elevenségétől, az önfeláldozó szeretet különböző fokától és különös adomány számba is megy.

Szent Gertrudnak († 1302), a miszkus cisztercita szerzetesnőnek, elragadtatásokban és kinyilatkoztatásokban volt része, ki csodás irataiban tudtunkra adja, hogy az Istenre hagyatkozó lelkek szinte megsebzik szerető szívét s míg egyrészt megengedi megpróbáltatásaikat, hogy el ne veszítsék ebből származó nagy

érdemeiket, másrészt túláradó szeretettel szereti őket. Ebben a bizodal-mában őt magát semmi veszély, semmi háborgatás, semmi veszteség, még saját hibái sem tudták megin-gatni, mert biztosra vette, hogy a kegyes Gondviselés mindent javára fordít.

Istenben nem csalatkozhatunk! „Megfeledkezhetik-e az anya gyer-mekéről, hogy ne legyen irgalmas saját magzatához? És ha megfeled-keznék is, én nem feledkezem meg rólad.“ (Iz. 49, 15.)

1. Törekedjünk ilyen *önfeláldozó szeretetre és bizakodó ráhagyatkozás-ra* minél nagyobb mértékben.

a) A kezdő fok, hogy inkább el-szenvedünk akármilyen bajt és kel-lemetlenséget, bár szeretnénk szaba-dulni azoktól, mint hibát vagy bűnt kövessünk el megszabadításunkra.

b) Tökéletesebb fokozat már, ha nem is kívánjuk a megpróbáltatást, nem is keressük az áldozatos fel-

adatokat, de mikor adódnak, bizonyos készséggel és Istennek tetsző jószándékkal fogadjuk.

c) A harmadik fokozat az a tettekre kész s nagy dolgokat vállaló szeretet, melyről Szent Pál mondja: „Krisztus szeretete sürget minket, hogy már ne önmagunknak éljünk, hanem annak, ki értünk élt és feláldozott.” (II. Kor. 5, 14.) Az az önfeláldozás, ahogy Szent András apostol kívánta keresztjét. Az az örövendezés, mellyel az apostolok hagyták el a tanácsot, mely előtt „méltónak találtattak, hogy az Úr Jézus nevéért gyalázatot szenvedjenek”. (Ap. csel. 6, 41.) Az az önfeláldozás, mellyel az evangéliumot hirdették s mellyel az Egyház nagy alkotó szentjei tündökölnek. Az ő egyezésüknek Isten akaratával s ebben tanúsított állhatatosságuknak — törhetetlen bizodalomuk folytán — az volt jelezve, amit Szent Ignác zász-lajára írt: Omnia ad majorem Dei

gloriam — mindent Isten nagyobb dicsőségére.

Ezen a hármaskozaton mérheti le minden jámbor lélek, hogy megállhat-e eddigi buzgóságában, vagy inkább az Úr szavaira figyeljen föl: „Aki szent, törekedjék nagyobb szentségre. Ime nemsokára megjelenek s magammal hozom a jutalmat.“ (Titk. Jel. 22 11.)

Ennek a jutalomnak lényeges tényezője, hogy Isten akaratával való egyezésünknek már nem lesznek gátlásai, nehézségei. A tökéletes és többé áldozatot nem kívánó egyetértésben leszen boldogságunk. „Elragadtatunk felhőkön a levegőégbe Krisztus elé s eképpen mindenkor az Úrral leszünk. Vigasztaljátok egymást ezekkel az igékkel.“ (I. Tessz. 4, 16) Milyen kívánatos állapot! Bárcsak ott tartanánk már! Hisz Szent Pállal mi is elmondhatjuk: „Kívánok felozlani és Krisztussal lenni“ (Filipp. 1, 23.), de vele együtt

előre kell bocsájtanunk, hogy „ha Isten akarata, hogy testben éljek, ez számomra gyümölcsstermő munka.“ (U. o. 22.)

2. Hogy tehát *a halál kívánásában is az Isten akaratát* teljesítsük, fontoljuk meg a következőket:

a) Úgy betegségben, mint a halálban egyeznünk kell Isten akaratával, mert ezekre is vonatkozik az istenfélő Jób szava: „Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az ő neve.“ (Jób. 1, 21) De kívánhatjuk a halált, sőt imádkozhatunk is ezért, mert „jobb a halál a keserű életnél s az örök nyugalom a hosszas betegségnél“. (Bölcs Sir. 30, 17.) Isten is azért rakott annyi gondot az életre, hogy túlságosan ne ragaszkodjunk ahhoz, hanem a jövő életre gondoljunk, melynek a halál a kapuja, „ahol nincs gyász, jajgatás és fájdalom többé“. (Titk. jel. 21, 4.) Szent Ágoston szerint az Isten kegye ezt az életet rövidre szabta, a

másikat örökössé tette. Annyi baj közt a halál megváltásnak tetszik inkább, mint büntetésnek. Aki ezt kívánja, de nem kétségbeesve, mint-ha nem bírná tovább, nem vétkezik.

Mégse adjunk szertelenül helyet e kívánczóságnak, mert gyengíti türelmünket s megnyugvásunkat Isten akaratán, mert esetleg a kétségbeesés felé hajtja a lelkünket. Vesünk itt egy pillantást a legborzasztóbb bűnre Isten és önmagunk ellen s ez az öngyilkosság. A statisztika szerint a gümőkor és rákbetegség mellett ez is megdöbbentően sok áldozatot szedő lelki rákbetegség. Megnyugtat, hogy akárhányszor pillanatnyi rohamban, beszámíthatatlan állapotban történik; de mi lesz a szerencsétlen öngyilkos sorsa, ha istentelen és könnyelmű életének záradéka az öngyilkosság? Lázadás ez az élet és halál Ura ellen, a megterés mentő hídjának fölrobbantása maga mögött, mérhetetlen botrány a

társadalomnak és gyász a hozzátartozóknak. . .

Nagy szenvedésben jobb Jézus keresztjénél megnyugvást keresni, mint a halált kívánni. Ez is eljön úgy és ott s akkor, mikor a Teremtő akarja: legyen meg az ő szent akarata!

b) Szentebbül kívánja a halált, aki nem akarja látni az Egyház szenvedését, tévtanokat, üldözést, a világ gonoszságát, mint a makkabeusi vezér, Judás, mondotta: „Jobb meghalni a háborúban, mint népünk nyomorát látni.“ (I. Mak. 3, 59.)

c) Vagy az is, aki magát a bűn lehetőségétől mentesíteni kívánja. Amíg élünk, nem szününk meg kisebb-nagyobb dolgokban véteni. Milyen kívánatos az az állapot, amelyben ennek lehetősége megszűnik! Szent Bernát így nyilatkozott erről: „Élni megszégyenülök, mert keveset haladok; meghalni félek, mert nem vagyok elkészülve. Mégis inkább kívánok meghalni s Isten irgalmára

hagyatkozni, mint valakit gonosz étellel megbotránkoztatni.“

d) Mégis legszentebbül Szent Pál kívánta halálát, hogy Krisztussal lehessen együtt, ami a szeretetnek felső foka. Szeretet az, mely megtartja parancsait, hogy el ne szakadjon tőle; nagyobb szeretet követni az evangéliumi tanácsokat s szorosabban hozzá kapcsolódni; de igen nagy szeretet úgy égni a vágytól, hogy szinte nem élhetünk nélküle. Loyolai Szent Ignác könnyei megereedtek, ha rágondolt, hogy a test börtönéből szabadulva Istenhez, Krisztushoz mehet. Így epedjünk mi is Krisztusnak, szent Anyjának, az angyaloknak s szenteknek közössége után.

Egyezés Isten akaratával a szomorúságban

Az élet az Isten felbecsülhetetlen értékű ajándéka! Hogy vagyunk, gondolkozunk s mindenféle képes-

séggel fölruházva boldogulásunkat kereshetjük, az ő végtelen szeretetének kiöntése mireánk. „Mi az ember, hogy figyelemre méltatod? Kevéssé tettéd őt kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg és kezeid művei fölé állítottad.“ (8. zsolt. 6.)

Ne kívánjuk tehát a halált elkeseredésből, kétségbeesésből, hanem csak viszontszeretetből s szent akaratán megnyugodva. Isten akarja, hogy a földi lét megpróbáltatásai után örök és zavartalan boldogságban legyen részünk. Ha tehát e megpróbáltatások ideig-óráig szomorúsággal és küzdelemmel járnak is, megfeledezhetünk-e az örökértékű végről, mely reánk vár? „Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni.“ (Máté 10, 22.)

Az Úr Jézus nagy búcsúbeszédének szavai visszhangoznak az életben, melyet az utolsó vacsoránál tartott: „Bizony, bizony mondom

nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok öröme fordul.“ (Ján. 16, 20.)

Az öröm, *a lelki vigasz* már itt a földön is együtt jár a jámbor élettel és fogadjuk hálával, amikor Isten megadja ezt a belső kedvet és békeérzetet, mert szárnyat adnak az erénygyakorlatoknak. „Parancsaid után futok, mert szívemet te bátorítod“. (118. zsolt. 32.) Az Isten küldi a bátorítást és vigaszt azoknak, kikre megpróbáltatások, nagy feladatok várnak. Így adta a táborhegyi látomást szenvedései előtt az apostoloknak. Így adja a jámborság útján a kezdőknek, hogy később türelemben, alázatosságban megszerezzék a nem csupán látszólagos erényeket. Ezért a tapasztalt szentek figyelmeztetnek, hogy a vigasz órájában készüljünk a harcra, mint a békében a háborúra.

Hiba s rendezetlen önszeretet, ha

a vigaszokat önmagukért keressük, mint rendetlenség a testi életben is az evés-ivást, alvást csupán éldelgésből keresni. Szükségesek ezek az élet, az erők fönntartásához s ezért örülhetünk, ha jól működnek; ennek a felsőbb célnak rendeljük a testi vágyakat szolgálatába. Így a lelkiekben is a vigaszt, a kedvet mint jóra vezető eszközt kell szeretnünk, de a cél az Isten akaratának teljesítése.

Hiba és rendezetlen önszeretet tehát az is, hogy túlságosan nyugtalanok, kedvetlenek vagyunk, mikor a vigaszok eltűnnek, mikor zavaros gondolatok és kísértések háborgatnak s szinte úgy érezzük, hogy Isten is elhagyott bennünket. Ebben az elhagyottságban is keresnünk kell Istent, ebben *a szomorúságban is önzetlenül teljesíteni kell akaratát.*

Szent Jakab apostol figyelmeztet: „Szomorkodik valaki közületek? Imádkozzék. Jó hangulatban van?

Énekeljen zsoltárokat.“ (Jak. 5, 13.) Ha az imádságban nincs is édesség, ha gyötrődéssé válik is, mert úgy érezzük, hogy mult és jelen botlásaink miatt kiestünk Isten kegyéből s a gonosz lélek sugallata csüggedővé és fölpanaszolóvá tesz, hogy Isten keményen bánik velünk, csak imádkozzunk, mert ez az üdvösségünk és megszentelődésünk főeszköze. Mondjuk a zsoltárossal: „Miért vagy szomorú lelkem, miért háborgatsz engem? Bízzál az Istenben, mert fogom még áldani őt, arcom üdvösségét (megszabadítómat), az én Istenemet.“ (41. zsolt. 6.) Ez az a lelki állapot, melyről írva van: „Mint ahogy tűzzel próbálják ki az ezüstöt s kemencében az aranyat, úgy vizsgálja az Úr a szíveket.“ (Péld. 17, 3.)

Amint a vigasz órájában készülnünk kell a harcra, úgy viszont a szomorúságban gondoljunk Isten visszatérő közelségére, a hit és bizalom

világosságára, mely eljön, mint borúra a derű. Gondoljunk édes Üdvözítőnkre, aki a szomorúságból is kivette részét. „Szomorú az én lelkem mindhalálíg.“ (Márk 14, 34.) És elhagyottságában felkiáltott a kereszten: „Én Istenem, én Istenem! miért hagytál el engem?“ (Márk 15, 34.) Gondoljunk a szentekre, akik a megpróbáltatásnak ezen a tűzén szintúgy átmentek.

Szent Antal apát, aki fölpanaszolta a napnak, hogy korán kelt s megzavarta imáját, néha mégis úgy meghányattatott, hogy fölkiálta: „Uram, én szeretnék jó lenni de gondolataim nem engednek.“ Szent Bernát meg így panaszkodott: „Kiszáradt a szívem, összefutott, mint a tej, olyan lett, mint a föld víz nélkül. Nem tudok könnyet ejteni, olyan kemény a szívem, nem ízlik a zsoltár, nem a könyvolvasás, nem gyönyörködtet az ima s nem találok meg a szokott elmélkedéseket. Hová lett a lélek

elmerülése, hová elmém derűje, a béke, az örvendezés a Szentlélekben?

Ime, a szomorúság, a lelki szárazság megpróbáltatása a szentek életében! Szent Terézia vagy két évtizeden át viselte el ezt a gyötrő próbatüzet, melyben az erények aránya kikristályosodik s ezért jellemadata volt: „Uram, vagy szenvedni, vagy meghalni.“ Vagy, mint Szent Ágoston mondotta: „Itt égess, itt fenyíts, csak ott kímélj.“

Buzduljunk föl a szentek példáján, hogy a szomorúságban is Isten akaratát teljesítsük s az önzetlen erények megszilárdítását keressük. Ez bizonytal kedves lesz az Úrnak, mint ahogy a rózsalevél is erősebben illatozik, mikor elszárad. És ne mondjuk, hogy többé nem leszünk vidámak, hisz mi is jártunk napsugaras tájakon imáink közben, a szent ténykedéseknél. Csak emlékezzünk rá! „A ti szomorúságtok öröm-

re fordul“ — mondotta az Úr Jézus tanítványainak (Ján. 16, 20.), amivel a Szentlélek eljövételére célzott. Ugyanaz a Vigasztaló most is visszavisszatér a küzködő, jámbor lelkekbe. Ugy-e tapasztaltuk? Tehát ne járjunk szárnyszegetten, hanem bizakodó szívvel. Igen-igen nagy az értéke és érdeme ennek az Istenre hagyatkozó gyermeki bizakodásnak! „Ne veszítsétek el bizodalmatokat, melyre nagy jutalom vár.“ (Zsid. 10, 35.)

Akárhányszor mi magunk vagyunk az okai a lelki szárazságnak, mint erre Szalézi Szent Ferenc figyelmeztet. Ilyenkor iparkodjunk a bajokat meglelni s elhárítani.

a) Talán a vigasztalást nem használtuk föl készségesen s ezért Isten visszaveszi, mint a mannát a zsidóktól.

b) Talán a múltó, világi örömek után nagyon vágyakoztunk, mint ugyanők az egyiptomi ízesebb ele-

delek után s szívünk nem volt megoszthatatlanul Jézusé. Már a Szűzanya elzengette fölséges Magnificatjában: „Az éhezőket (kivált lelki szegényeket) betölté jókkal s a gazdagokat üresen bocsájtá el.“ (Luk. 1, 53.)

c) Esetleg a lelki vezetésben nem voltunk elég őszinték és gyermekiek s ezért nem részesültünk gyermekded kedveskedésben.

A magunkbaszállás szellemében viseljük el ilyenkor az elhagyatottság fenyítékét. Ha ellenben ezek az okok nem forognak fönn, akkor is vegyük szívesen Isten kezéből a megpróbáltatást, mely alázatosabbá tesz az önismeretben, kitartóbbá a imában, mint a jerikói vakot, a kanaanai asszonyt, érdemesebbé teszi a szent türelemben és kitartásban jócselekedeteinket.

Milyen könnyen jónak tartjuk magunkat és szentnek a vigaszok édes érzetében! „Hogy a kinyilatkoztatá-

sok nagysága kevélyé ne tegyen, tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy arcomba üssön“ — mondja Szent Pál apostol magáról. (II. Kor. 82, 7.).

Végül megjegyzendő, hogy fáradtság és testi fogyatékoságok is okai lehetnek a lelki fásultságnak, levertségeknek s ilyenkor illő szórakozásban keressünk pihenést; jó olvasmányban, nemes foglalkozásban üdülést. Lehet lelki vezetőnél, jóbarátoknál is vigasztalást keresni és Isten akaratát teljesítjük, ha elfogadjuk jó tanácsaikat s engedjük magunkat áthangolni, fölemelni.

Mennyire szükséges imádkozni! Szórakozottság

„Boldog ember az — mondja a zsoltáros (1. zsolt. 2.), — ki Isten törvényében leli örömét s azért arról elmélkedik éjjel és nappal. Hasonló a vízcsatornák mellé ültetett fához, mely idejében megadja gyü-

mölcsét s melynek levele el nem hervad.“ Boldogok vagyunk, ha él bennünk az elhatározás és törekvés Isten akaratát teljesíteni: akkor élő fához hasonlítunk, nem a terméketlen fügefához, mely gyümölcsöt terem s melynek levelei zödelnek. De hogy így legyen, gyökerünknek a vízcsatornák közelében kell lennie, vagyis éjjel-nappal Isten akaratát lebegjen előttünk. Azt keressük, arról elmélkedjünk, azért fohászkodjunk és könyörögjünk.

„Kérjétek és adatik nektek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyittatik nektek.“ (Máté 7, 7.) *Az imádság fölemelkedés ahhoz, aki minden időben kész adni* — mondja Szent Ágoston. Így tehát az imádkozás nyitja meg a csatornákat, melyekből az élő vizek fakadnak, vagyis azok a kegyelmek, amelyek nélkül Istennek tetsző, jámbor életet nem élhetünk. Az imádság a jámborságnak kitermelője, folyton igény-

be vehető s úgyszólván szünet nélkül gyakorolandó eszköze, mint az Úr Jézus maga mondotta: „Szükséges mindig imádkozni és soha el nem lankadni benne.“ (Luk. 18, 1.)

Milyen más értelme van ezek-szerint *az ajkak mozgásának*, ahogy pl. Heli látta kezdetben a meddő Annánál, Elkana feleségénél, ki gyermekért könyörgött és Samuelt kapta az Úrtól imádságáért! Milyen más értelme volt a keresztényeket üldöző Saulnál, kinél a jámbor élet elindulását jelentette: „Ime ép imádkozik.“ (Ap. csel. 9, 11.) Milyen felületesen ítélnének sokszor a világiak, mikor a jámborok imádkozását látják! Szükséges mindig imádkozni, mert ha kértek, kaptok; ha nem kértek, nem kaptok égi segítséget, kegyelmeket...

Nem azért imádkozunk, hogy Istennek tudtul adjuk, mire van szükségünk, — erre nincs szükség — hanem hogy alázattal megvalljuk Tőle

való függésünket, hogy elismerjük, miszerint minden jó Tőle származik s ezzel magunkat adományaira méltóbbá tesszük.

Ilyen fontos dologban újból és újból tekintsünk Jézus példájára, hogy lelkünkben megerősödjék a szent meggyőződés. Gondoljunk jeruzsálemi zarándoklásaira már gyermekkorában; a negyvennapos imára és böjtre tanítói hivatalának megkezdése előtt; hogyan imádkozott szent ténykedések előtt, mint a kenyérszaporításnál, Lázár föltámasztása előtt vagy midőn tanítványokat készült kiválasztani „és kiméne imádkozni és egész éjszakát Isten imádságában tölte“ (Luk. 6, 12.); hogyan imádkozott az utolsó vacsorán, az Olajfák hegyén, haldokolva a kereszten is.

Az Úr Jézust egészen áthatotta az imádság szelleme. Ebben követték őt az apostolok, a szentek. Ebben minden jámbor lélek. Szent Bernát azt mondja, hogy aki nem imádko-

zik, nem is keresztény, aki rosszul imádkozik, nem jó keresztény. Aranyszájú Szent János szerint pedig úgy kell az embernek az imádság, mint a halnak a víz, mely nélkül nem tarthatja fenn életét. Ezt hirdetik nem szűnő könyörgésekben és háladalokban az Ószövetség zsoltárai: „Uram, szabadításom Istene, éjjel-nappal kiáltok előtted, hadd jusson imádságom színed elé, hajtsd füledet könyörgésemre.“ (87. zsolt. 2.)

Igy kell a véges teremtménynek esdekelnie Teremtőjéhez, amit a pogányok is fölismernek természetes eszükkel. Mennyivel inkább mi az Isten Fia példája és tanítása után. Mi az imádságot nagyrabecsüljük és szeretjük és hálával adózunk a Gondviselésnek, hogy gyermekkorunk óta megtanítottak imádkozni. A jámborság utain mindennapi kenyerünk az ima, melynek szívhez szóló szövegeit össze is válogattuk magunknak. A legnagyobb kincsnek tartjuk

a buzgó imádságot s gyönyörűséggel gondolunk arra, hogy sokszor milyen bensőséges bizalommal társalogtunk Istenünkkel; milyen jó volt imádkozni korahajnali órákban, mikor a világ még csöndben szunynyadott; milyen lelki élmény volt imádni az Úr Jézust az Oltáriszentségben s szeretetében ott elmerülni. Szokásunkká tettük az asztali áldást, az Angelus-t, a szentolvasót és esti imát s készek vagyunk ebbeli fogyatékoságainkat megjavítani.

De az a nagy bajunk, hogy *nem tudunk úgy imádkozni, ahogy kellene*, ahogy szeretnénk, hogy az imádságunk tele van szórakozottsággal, hidegséggel, felületességgel, sőt éppen ott támadó kísértésekkel.

Tisztázzuk tehát erre vonatkozó tudnivalóinkat.

a) Ne akarjunk úgy imádkozni itt a földön, ahogy az angyalok és szentek imádkoznak a mennyben: ők ugyanis a győzedelmes egyházban

vannak, mi pedig még a küzdőben. Jámbor törekvéseinkben néha úgy elfog valami jóleső, fölemelő érzés, hogy szinte szárnyalunk, mint az angyal. De legott jelentkezik valami baj, zavaró kellemetlenség, elernyedés, kísértés s ugyancsak tudatára ébreszt siralomvölgyi vándorutunknak. Az imádság szinte hőmérője ennek a viszontagságnak, mert akkor érezzük leginkább küszködésünket, mikor Istenhez akarunk föl-emelkedni.

b) Ne csodálkozzunk, hogy a gonosz lélek az imádságnál ingerkedik a kísértésekkel. Ezzel akarja megzavarni ezt a fölséges és üdvös foglalkozásunkat.

c) Ne felejtsük el, hogy „a halálnak testébe“ van zárva lelkünk, melytől az apostol is szabadulni szeretett volna; (Róm. 7, 24.) e romlandó testnek minden terhe, betegsége, idegessége gátolja a lélek

szárnyalását, mint erről a szomorúságnál is megemlékeztünk.

Szellemi elevenségünk, képzelő tehetségünk olyan, mint egy nagyszerű rádió: a mindenségben cikázó leadásokat villámgyorsan fölfogja. Ám a bűnbeesés folytán, elvesztvén fölényes uralmát, sokszor hibásan kapcsol. Jelen küzdő állapotunkban olyan adottság ez, melyet türelemmel, alázattal viselnünk kell. Akkor hibázunk, *ha szándékosan szórakozunk* ima közben, vagy a szórakozottság miatt kedvünket veszve elhanyagoljuk az imádkozást, ami a gonosz lélek diadalát jelentené. Ez a lelkiélet mestereinek egyező fölfogása és útbaigazítása. Egy idézet Szent Terézia írásaiból szóljon valamennyi helyett: „A szórakozottságban indítsuk föl a hitet s helyezük magunkat Isten jelenlétébe. Ha ismételten szórakozottak leszünk, el kell fogadnunk e megaláztatást és békével túrnunk. Az így eltöltött idő

nincs elveszve; az ily imádság sokszor még jobb lehet, mint az összedettség és vigasztalás közt végzett: ugyanis mindaz, amit a szóra-kozottság elűzésére oly szándékkal teszünk, hogy Istennek tessünk, az Isten iránti szeretet gyakorlásává lesz.“

Hogyan eredményezi az imádság a jámborságot?

Az imádság az első és legjelesebb vallásgyakorlat — mondja Aquinoi Szent Tamás. Ahhoz, hogy Isten akaratát mindenben teljesíteni tudjuk, vagyis jámborul éljünk, felvilágosító ercsítő kegyelmekre van szükségünk, amit Istentől kell kérnünk. Az Úr Jézus megmondotta: „Kérjetek s adatik nektek.“ De már Bölcs Sirák könyvében is olvassuk: „A magát megalázonak imádsága áthatol a felhőkön s nem nyugszik, míg oda nem jut s nem távozik el, míg a Fölséges rája nem tekint.“ (35, 21.) Az ó- és újszövetségi ki-

nyilatkoztatás egyaránt erre oktat és buzdít.

A szentségek is közvetítői a kegyelmeknek, de különlegesen csak azoknak, melyekre rendeltettek. (mint a keresztség az ujjászületésre, az egyházi rend a papi jellegre és hatalomra stb.) s ezt a kiszolgáltató szentség eszközli. Az imádság ellenben minden malasztnak kulcsa — kivéve, amit az Úr Jézus a szentségekhez kötött — s ezeket az imádság nem eszközli, hanem leesdi, kikönyörgi. Az imádság a varázskulcs Isten kegyelmeinek kincses kamrájához s aki szívesen és sokat jár oda, bővelkedik minden lelki jóban, amire szüksége van, hogy igaz jámborságban töltsé életét. Mert:

a) Az imádság *egyesít az Istennel*, ami a jámborságnak éltetője. Ezért parancsolta az Úr Ábrahámnak: „Járj én előttem és légy tökéletes.“ (I. Móz. 1, 17.) Legyen hitünk erős és eleven, hogy az Úr, „ki a szíveket

és veséket vizsgálja“ (7. zsolt. 10.) különösen közel van, mikor az imában hozzá fordulunk. Az Úristen a mennyben trónol, de mikor ajkainkat imára nyitjuk, szívünket hozzá fölemeljük, az Istenfia tanítása szerint gyermeki közvetlenséggel mondjuk: Mi Atyánk! Mi mondhatjuk el igazán, kik az Eucharishtiában az Istenfia közelségének örvendünk: „Nincs más nemzet, melyhez oly közel járulnának az istenek, mint a mi Istenünk közel van minden könnyörgésünknel.“ (V. Móz. 4, 7.)

Az Istennel való kapcsolat szempontjából nagyon hasznosak a *fohász-imák*, úgynevezett röpimák. Ezekkel folyton Isten színe előtt járhatunk. Ezeket nem gátolja a hosszadalmaság. Minden szükségben, minden dolgunk mellett azonnal Istenhez röppenthetjük gondolatainkat és fohász-kodásainkat. Ha Szalézi Szent Ferenc a jámbor lelkeket inti, hogy megállapított imáikat egykönnyen el

ne mulasszák, viszont rámutat a röpimák fontosságára is, melyek üdvöshatása az előbbieket pótolni képes. Szedjük a Szentírásból, imaszövegeinkből, a szentek fohászaiból egy csokornak valót s rebegjük el buzgó rászoktatással: hamar tapasztalni fogjuk, hogy mily üdvös és jámbor gyakorlatra tettünk szert.

b) Minthogy az imádság Istennel való társalgás, azért *mennyei érzelmeket, jámbor fölbuzdulásokat* fakaszt, mint ahogy az Emmauszba menő tanítványok szíve égett, mikor Jézussal társalogtak és Mózes orcája fénylett Istennel való érintkezése után.

Szent Bernát átszellemült, kipirult arccal tért övéihez imádság után. Szent Terézia meg azt mondta, hogy oly világból jött, mikor imádkozott, melyet száz jelenlegi világgal nem lehet összehasonlítani. A szentek úgy tértek vissza az imádkozásból, mintha csodaforrásból ittak volna.

vagy tűznél melegedtek volna. Nem válthatja ki ezt a hatást akármilyen futólagos, felületes ima, hanem az élő hittel, gyermeki bizalommal, buzgó elmerüléssel végzett társalgás Istennel.

c) Az imádság *védelem a kísértésben*, hogy el ne tántorodjunk Isten akaratának követésétől. Arany-szájú Szent János szerint „bevehetetlen erőd, biztos horgony, csöndes kikötő, melyben a tenger hullámai nem árthatnak“. Ez nekünk az ima kísértések idején. Miért nem ragadjuk meg késedelem nélkül az ima fegyverét, ahelyett, hogy töprengünk, mi, hogyan történt s nyugtalanul keressük a feleletet, vajjon beleegyezünk-e, vajjon bocsánatosan, halálosan-e. Aki mindjárt fohászkozik, nem megy bele a kísértésbe — Jézus intelme szerint. Igen, az imától fut meg a gonosz lélek, ettől csendesedik le bennünk a háborgó tenger s ez lesz a megnyugtatónk a kísértés

elmúltával, hogy nem egyeztünk bele, mert segítségül kiáltottunk. „Hívj segítségül engem a szorongatás napján s megmentelek.“ (49. zsolt. 15.)

d) Az imádság minden más bajban és szomorúságban is *erősítők és vigasztalók*, hogy a szent türelemben és Istenre hagyatkozásban jámborul kitartsunk. Erre vonatkozik édes Üdvözítőnk hívása: „Jöjjetek hozzám, kik fáradtok és terhelve vagytok s én megnyhítlek titeket.“ (Máté 11, 28.)

Assisi Szent Ferenc egy betegségében kínos gyötrelmeket szenvedett. A mellette virrasztó testvér arra biztatta, hogy kérje Istent, vegye el tőle a szenvedés keserű kelyhét, mert ami sok, mégis csak sok. Erre így szólt feddő hangon: „Ha együgyűségedet nem tekinteném, elűznék innen. Hát még sohasem elmélkedtél az Olajfák hegyén térdelő Üdvözítő szenvedéskelyhéről? Még nem hallottad, milyen imát rebegtek

ajkai? Aztán összekulcsolván kezeit így imádkozott: A te akaratod teljesítése, én Istenem, a legnagyobb vigasztalás részemre e földön. Amit te akarsz, Uram, az történjék.“

Nagyon visszásan cselekednénk, ha csupán akkor imádkoznánk, mikor a jámbor hangulat rávisz s nem főképen akkor is, ha bajban vagyunk, ha kedvetlenül s fölbolygatva érezzük magunkat s a hitünk is olyan borongós. Ilyenkor szoktuk mondani, hogy imádkozni se tudunk, pedig ilyenkor a legszükségesebb az. Szent Terézia saját tapasztalatát szívleljük meg okulásunkra: „Azonnal letér a jó útról, ki az imádság üdvös gyakorlatát abbahagyja. Saját szomorú tapasztalásomból tudom ezt. Az imát ne hagyja el senki, ha még oly sok hibában szenved is, mert ez az egyedüli út, mely a javuláshoz vezet. Az imádság volt az ajtó és az út mindazon kegyelmekhez, melyeket az Úr velem közölt s vigasztalás

nélkül sohasem bocsátott el magától.“

Az imádság fog minket is megerősíteni és megnyihíteni, bármily kétség és fölfordulás dúljon lelkünkben. Jézusunkkal, az ő szentjeivel az imában keressünk menedéket s ha nem is kapjuk meg azt, amiért könyörgünk (erről majd utóbb bővebben), de részünk lesz Isten segítő malasztjában, hogy jámborságunk kitartó legyen. Kitartó mindhalálig, mert mindenekfölött ez a fontos, hogy az Úr készen találjon bennünket az örök életre.

Akinek aranya van, mindent megvehet; ilyen lelki arany az imádság — mondja Szent Bonaventúra. A jobb lator az utolsó órában ezzel váltotta meg bebocsájtását: „még ma velem leszesz a paradicsomban“.

Milyen vigasztaló lesz ránk nézve is, hogy az imádságban mindig kitartottunk s úgy szoktattuk magunkat, hogy az élet legválságosabb

pillanatában, a halál óráján is, szinte önkénytelenül fohászkodjunk majd: Jézusom, irgalom, légy az én menedékem! Mária segíts! „Az Úr könyörülve könyörül rajtad; a te kiáltásod szavára mindjárt, mihelyt meghallja, felel neked.“ (Iz. 30, 19.)

A jó imádság föltételei, kellékei

Valahányszor az imádság nagy erejéről van szó, mert „sokat ér az igazak állhatatos könyörgése“ (Jak. 5, 16.), szükségesnek látszik az ima hatókörének megjelölése is. Mert sokan oktalanul ellenvetik, hogy imájuk nem nyert meghallgattatást. Kárba vezett minden buzgó fáradásuk.

Tegyük föl: valaki azért imádkoznék, hogy ne haljon meg, vagy legalább ezer évig éljen, mindenki előre megmondhatná, hogy kár a vesződségért. A világ rendjét Isten intézi. Ő szabta ki a bűnbeesés után

a halál törvényét is: „mert por valál és porrá leszesz“ (I. Móz. 3, 19.); Ő szabja meg a kort s fiatalon is meghalhatunk: „amely órában nem gondoljátok, az Emberfia eljön“. (Luk. 12 40,) Azért kell imádkoznunk, hogy Isten gondviselő akaratán meg tudjunk nyugodni.

Kérhetjük a hosszú életet és Isten meg is adja, ha javunkra válik, amint Ezekiás életét is 15 évvel meghosszabbította, mert sírva könyörgött ezért (IV. Kir. 20. fej.); kérhetjük a betegségből (a halál előkészítői) való gyógyulást, amit Isten oly sokszor csodás módon megadott s ma is megad pl. a lourdesi csodás gyógyulásokban s megad természetes módon a jámborok közbenjárására. Ám csak föltételesen, ha javunkra, üdvünkre válik. És nekünk is föltételesen kell azt kérnünk. Egyéb javakban is, melyeket gyakran oktalanul kérünk, mint Zebedus fiai, kiknek az Úr mondotta s

ez nekünk s szól: „Nem tudjátok, mit kérjétek.“ (Márk 10, 38.)

Mit kérjünk tehát?

1. *Föltétlenül az örök üdvösségre szolgáló javakat; mulandókat csak föltételesen*, ha üdvösségünkkel nem ellenkezik, azt nem veszélyezteti vagy csökkenti. „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.“ (Ján. 16, 23.) „Az én nevemben“ azt jelenti: az én megváltói érdemeimért, az én üdvözítő szándékomra, az Atya dicsőségét kereső szellememben. Az üdvösséghez képest a mulandó javak annyit sem jelentenek, mint egy csepp víz a tengerhez mérten, mert „mit ér az embernek, ha az egész világot is megnyeri, lelkének pedig kárát vallja.“ (Máté 16, 26.) Az Úr Jézus határozott kijelentéseket tett az ima meghallgatásáról, hogy bizodalmunk teljes legyen s e bizodalom nélkül imádkozásunk fogyatékos is volna.

De a reménnyel, hogy meghallgat-

tatunk, egybe kell kapcsolni a ráhagyatkozást mennyei Atyánk szent akaratára, hogy mit és mikor, hogyan tart jónak számunkra, mint az apostol mondja: „Ez őbenne bizodalmunk, hogy amiben kérjük őt akarata szerint, megadja nekünk.“ (I. Ján. 5, 14.)

Claver Szent Péter megígérte a granadai helytartónak, hogy fölgyógyulásáért imádkozik. Ez viszont nagy összeget ígért szent célra. De a betegség rosszabbra fordult s halállal végződött. Az özvegy keserű szemrehányásokkal illette a szentet, hogy miért ígérte, ha nem akart imádkozni férjéért. Ő azonban kijelentette, hogy Isten tudtára adta, miszerint a bekövetkezett halál a helytartó üdvére vált, mert most el volt készülve a nagy útra. Bármit gondoljunk erről az esetről, bizonyos, hogy a Mindenható jobban tudja, mi válik lelkünk javára. Nekünk nem szabad magunkat világi-

as, a jövőbe keveset néző fölfogásunkhoz kötni.

Az imádság értékes gyümölcseit, ha nem is történik meg, amiért könnyörögtünk, így is elnyerjük s ezek az értékek, „a kincsek melyeket a moly és a rozsda meg nem emészt“. (Máté 6, 19.) Imádkozásunkért lelki javakkal pótolja az Úr, amit nem adott meg kérésünkre, mert nem vált volna üdvünkre.

Az imádság érdeme akkor is osztályrészünk, ha másokért imádkozunk: lelki javukért, pl. megtérésükért, de azok hibája, ellenkezése miatt a kért égi segély meddő marad.

Az Úr imádságában a *mindennapi kenyér* is szerepel, tehát imánkban a lelki javakon kívül az élet földi szükségleteiért is könnyörögjünk. „Ha ti, kik rosszak vagytok, tudtok jó adományokat adni gyermekeiteknek: mennyivel inkább fog a ti Atyátok, ki mennyben vagyon, jókat

adni a tőle kérőknek?“ (Máté 7, 11.) Az ima tehát minden szükségünkre kiterjed, de úgy, hogy amit bizalommal kér, egyúttal a Mindenható gondviselő akaratára hagyja.

2. Imáinknak másik kelléke az *áhitat*. Szívből kell imádkoznunk s minden szándékos szórakozást kerülnünk, nehogy az Úr szavai minket is vádoljanak: „E nép ajkaival tisztel engem, de szíve távol van tőlem.“ (Máté 15, 7.) És ha elmélyedéssel, üdvös gondolatokkal mintegy tüzet fogott a szívünk, ne gondoljunk mindjárt az áhitat olyan fokára, mely az angyalokéhoz hasonló, vagy a szentekével fölért, akiket áhítatuk néha a földi benyomásokból egészen kiragadott.

3. Maradjunk csak alázatosak s gyarlóságunk s *méltatlanságunk eleven érzetével* imádkozzunk, ami a jó imának harmadik kelléke. Mert „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad“.

(Jak. 4, 6.) Az Úr Jézus azt az imád-
ságot dicsérte meg, melyet a vámos
mondott a templomban, ki szemét se
igen merte az égre emelni s így
szólt: „Isten, légy irgalmas nekem,
szegény bűnösnek.“ (Luk. 18, 13.)

Tudós és szentéletű férfiú mon-
dotta, hogy az imádkozás mestersé-
gének elsajátításában 40 év óta a
legnagyobb igyekvést kifejtve nem
talált hatásosabb módot, minthogy
szegény, vak koldusként Isten előtt
állva esedezik irgalmáért.

4. Az imának végül *állhatatosnak*
kell lennie, vagyis buzgón ki kell
abban tartanunk, bár egyenes meg-
hallgatást nem tapasztalunk. Így kő-
nyörgött a kananeai asszony, a jeri-
kói vak, az inaszakadt Betsaidában.
Erről szól az Úr Jézus példázata az
éjjel zörgető s kenyeret kölcsönkérő
ismerős jóbarátról.

Ha folyamodványunkkal földi ki-
rály elé járulunk, mélyen meghajol-
va s hódoló tisztelettel terjesztjük

eléje kérelmünket. Ez a külső tisztelet még inkább megilleti a Királyok Királyát. Kivált az Isten házában, a közös ájtatosságoknál összetett kézzel, térdenállva szoktunk imádkozni, ami a belső összeszedettségnek épületes megnyilvánítása s viszont hathatós előmozdítója is. De Istenhez bármely nem vétkes körülmények közt is imádkozhatunk; nincs ez külső, udvarias formaságokhoz kötve.

A belső érték a fontos. S ha ennek kellékét megfontoljuk, belátjuk, hogy a tökéletes imádkozás nem könnyű feladat. Kérjük a tanítványnyal mi is a Mestert: „Uram! taníts bennünket imádkozni.“ (Luk. 11, 1.) Világosíts meg s adj hozzá erősítő kegyelmet, hogy életünkbe beleolt-suk s kitartó gyakorlattal szükségletünk-ké tegyük, mindennapi lelki táplálékunk legyen. Így lesz az imádkozás jámbor életünk záloga.

Néma ajkak — imádkozó elme

A Megváltó a tanítvány kérésére, hogy tanítsa meg őket imádkozni, a „Miatyánk“ szavaiba foglalta össze legfőbb könyörgéseinket. Szavakkal mondandó, úgynevezett ajakimák a szertartások és közös ájtatosságok imái, mind a bármely okból rendelt és kötelező imák. A hívek köztudatában tulajdonképpen ez az imádkozás: a szavakban elmondott ajakima.

Pedig elmével is imádkozhatunk, amikor inkább a hitigazságok szemlélésébe iparkodunk elmélyedni s az akarat vallásos indulatait élesztgetjük.

Dávid király országos gondjai közt naponkint szakított időt az elmélkedésre, mint a 118-ik zsoltárban olvasható: „Elmékedem parancsaidról, melyeket szeretek. Éjjel is eszembe jut neved, Istenem! törvényeidet megtartom. Ha törvényed nem lett volna gyönyörűségem: már elveszttem volna nyomorúságomban.“

Az Úr Jézus is bizonynal így imádkozott, mikor a csodálatos kenyérszaporítás mozgalmas eseménye után fáradtan „elbocsájtá a sereget s fölment a hegyre egyedül imádkozni“. (Máté 14, 23.) A tanítványokat is előre küldé a hajócskán, hogy imádkozó elméjének zavartalan magányt biztosítson: „Beesteledvén pedig csak maga egyedül vala ott.“ (U. o.)

Az elmélkedésre buzdítanak a nagy szent atyák: Szent Ágoston figyelmeztet, hogy többször húzódjunk vissza szívünk kamrájába; Szent Jeromos szintén buzdít, hogy házi dolgainkban mindig engedjünk lelkünknek egy kis nyugalmat s vonuljunk vissza valamely zavartalan helyre, mint valami kikötőbe s itt csak szent dolgokkal foglalkozzunk; sőt Liguori Szent Alfonz sok tudós szent példájára és szavaira hivatkozva megállapítja, hogy aki nem elmélkedik s a földi üzemek szórako-

zásai közt éli napjait, alig ismeri föl lelki szükségleteit, az üdvét fenyegető veszélyeket, az ima szükségességét s így bukása felé sodródik.

1. *Mi tehát az elmélkedés?* Megfontolása Isten tulajdonságainak, parancsainak, a hitigazságoknak s főképpen az Úr Jézus életének és szenvedésének. Ez a leghasznosabb elmélkedés, hisz az Úr Jézus a tanítómester, kit az Atya küldött üdvözítésünkre. E megfontolások célja elmélyülés a hitigazságokba, azok átérzése, befogadása s megfelelő indulatok, jó elhatározások fölkeltése.

Az elmélkedést bárhol végezhetjük s időhöz sincs kötve: séta közben, olvasmány alatt, misehallgatáskor, betegségben, pihenő időben stb. Csak Isten jelenlétébe kell helyezkedni s aztán elgondolkodni a vallás igazságairól, eseményeiről, az Úr Jézus ígéiről s mindebből csodálatra, hála, szeretetre, bánatra, jó föltételekre buzdulni. Ez az elmélkedés.

Pesten történt az irgalmas nővérek intézetében, hogy egy leányka — hallván a nővérek elmélkedéséről — megmagyaráztatta magának annak módját s megértvén, hogy az nem egyéb, mint hitbeli dolgokról való gondolkodás, mintegy Istennel folytatott bizalmas beszélgetés, bement a kápolnába elmélkedni. Nem sok idő múlva sírva jött ki és váltig emlegette, hogy sohasem akar többé vétkezni. Az Úr Jézusról az Olajfák hegyén gondolkodott és sírnia kellett a vérrel verejtékezővel, ki a bűnök miatt ily szorongások közt szenvedett és imádkozott. Szívből megutálta a bűnt, melynek szörnyű voltát ez az esemény az Olajfák hegyén mutatta meg neki egész valójában. Ime! ez az elmélkedés.

2. Az *elmélkedés célja*, hogy tüzet gyújtson a szívben, mint a zsol'táros mondja: „elmélkedésemben tűz gyulad“ (38. zs. 4.) s ezt a tüzet ápolni, megőrizni kell. Az Úr Jézus mon-

dotta: „Tüzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy fölgyulladjon?“ (Luk. 12, 49.) A lelki hidegség és langyosság helyett gyújtó lelkesedést, tisztulást, szeretetet, a Szentlélek tüzét akarja az Üdvözítő. S ha hozzájutottam, ha a kegyelem működik lelkemben, akkor Szent Ferenc szerint a szív egyszerűségében ennek engedjünk utat s ne gondoljunk az elmélkedés bevált módszereire és pontjaira. Aki célhoz ért, nem megy vissza, hogy a kijelölt úton érje azt el.

A rendszeres elmélkedésnek ugyanis előkészületei, pontjai s módszeres földolgozásai vannak kiváló lelkivezetők oktatása szerint, melyek biztosabban célhoz vezetnek. Az elmélkedés illetően végzése a tökéletes életre hivatottaknál, pl. a rendi életben, kötelező is a rendi szabályok szerint, amire Szent Ferenc is figyelmeztet. Sőt megkívánja, hogy a kijelölt időt is lehetőleg megtart-

sák s elmélkedésre fordítsák. De ha a célt elérték, akkor a módszer, mely csak eszköz a cél elérésére, ne legyen lenyűgöző akadály. Ez minden tökéletes jámborságra törekvőnek szól, aki már megbarátkozott az elmélkedés rendszeres elvégzésével.

Ha az Ószövetségben az Úr a levitákat kötelezte, hogy „a szent tüzet ne hagyják soha elaludni, napról-napra reggelenként fát rakosgatván a tüzre“ (III. Móz. 6, 12.), akkor a hivatásos istenes életben is a jámborság szent tüzét kell élesztetni a napi elmélkedéssel az Istennek szentelt s fogadalmakkal lekötött élet szabályai szerint.

Szalézi Szent Ferenc a szóbeli imát zuhogó esőhöz hasonlítja, mely nem igen hat be a földbe; míg az elmélkedés olyan, mint a permetező eső: szép csöndesen beszivárog s mindenre hasznos. Szeressük a jámborságnak ezt a hathatós eszközét, melyről az Irás szavai így emlékez-

nek meg: „Boldog, ki az igazságról magára nézve elmélkedik s a mindenható Istenről elméjében gondolkodik, ki szívében fontolóra veszi utait, utána járván s azokon megállván.“ (Bölcs Sir. 14, 22.)

1. *Jegyzet.* Az elmélkedésnél szerepe van a képzelő tehetségnek, de Szalézi Szent Ferenc figyelmeztet, hogy ennek csak mérsékelten adjunk helyet. A fantázia ugyanis sok mindent kiszínez s csapongó, zavaró képeket vegyít az elmélkedéshez. Inkább lelkileg foglalkozzunk pl. az Úr Jézus tetteivel, szavainak értelmével, minthogy képzelettel mindent magunk elé varázsoljunk. E kijelentésről elmélkedve pl. „úgy tanított, mint akinek hatalma vagyon“ (Máté 7, 29.) elég hittel elgondolni szavainak fenséges csengését, tiszteletet parancsoló tekintetét, a kiáradó isteni erőt, de anélkül, hogy tovább elképzelném testtartását, mozdulatait, mintha ott jelen volnék s látnám.

közelébe akarnék férkőzni s hasonlókat.

2. *Jegyzet.* Ha az elmélkedés magasztos érzelmeket és vigaszt kelt bennünk, ezt hálával viszonzozzuk s lelki hasznot merítsünk belőle. De ha mindez elmarad, akkor is híven tartsunk ki, mint az élettelen szobrok, melyek az Isten templomát ékesítik s az ő dicsőségét hirdetik. Bennünk is minden olyan élettelenné változhatik, sőt szárazság, ellen-szenv, kísértés gyötörhet, mint a szóbeli imánál, de ha lelkünk magasabb részével kitartunk Isten jelenlétében s vele egyesülni törek-szünk, neki kedves s nekünk hasz-nos elmélkedést, elmeimát végzünk.

Mi az Isten akarata velem?

Az imádkozás és a jámborság ösz-szetartoznak, mint az esőzés és jó termés. És kölcsönösen hatnak egy-másra, mint ahogy vízpárákból eső, abból megint elpárolgó víz lesz. A

jámborság is imára késztet, mely fölszáll az ég felé s onnan az Úr kegyelmét esdi le, mely a jámborságot erősíti és növeli. Kétségkívül buzgón ki akarunk tartani e szent gyakorlatban! De nem kezdtük-e későn, nem követtünk-e el abban mulasztásokat, nem tértünk-e el Isten akaratától, mikor imában kellett volna kérnünk: legyen meg a te akaratod? Némelyekben az a gondolat is föltámadhat, hogy így életének útjai, ténykedései már régóta eltértek Isten akaratától s most ki tudja, milyen bizonytalan tájakon tévelyeg.

Ez a beállítás helytelen! Mi tehát Isten akarata velem?

1. A napnak, holdnak és csillagoknak utait kiszabta a Teremtő s ezek csodálatos pontossággal követik Isten akaratát, mert a természet törvényeinek kényszerhatása alatt állanak. Az embert azonban *szabadnak teremtette* s meghagyta neki, hogy ivadékaival töltse be a földet, ural-

kodják a teremtett dolgokon, használja ki képességeit, tehetségét s önként, szabad akaratból hódoljon Alkotójának. Az embert tehát *erkölcsi törvények kötik* Isten akaratához, melyektől szabad akaratából kifolyólag sokszor eltérhet. Ez a bűn.

2. Az első emberpár bűnbeesésétől kezdve rengeteg tévedés és ellenkezés történt Isten akaratával szemben, de mégsem ronthatják azt le. Az Ő tudtán s *megengedésén kívül semmi sem történhetik*, mint az Úr Jézus mondta: „Egy veréb nem esik le a földre a ti Atyátok nélkül és fejetek hajszálai is mind meg vannak számlálva.“ (Máté 10, 29.) Aki ellenkezik Isten parancsában megnyilvánuló akaratával, — e lehetőség nélkül nem volna szabad-akarat — annál Isten büntető akaratára érvényesül. Saul nem várván be a prófétát maga mutatta be a harc előtt az áldozatot. Ezért az engedet-

lenségéért nemzetségét Isten kizárta a királyság örökléséből. (I. Kir. 13, 13.) Helyébe kiszemelte Isten Dávidot, mert „szíve szerint való férfiú volt“. (U. o. 14.) Szabadakaratú tények beszámításával Isten büntető és jutalmazó akarata érvényesült s mindentudó gondviselésében mindennütt és mindent Ő kormányoz, mint erről már szó volt.

3. Nagy próbaidőn megyünk keresztül a földi életben. Az emberek dolgoznak, küzdenek a bajokkal, kutatnak, fölfedeznek. Sokan gondolnak a mindenek Urára s jámborul élnek; még többen Isten adományaival visszaélnek, indulataikat szabadon eresztik, amiből a bűnök áradata, versengés, háborúság fakad. A mennyei Atya hagyja, hogy „a búza együtt növekedjék a konkollyal“. (Máté 13, 29.) De ebben a megrendítő világáramlatban Ő tud s irányít mindeneket s „a szíveket és veséket vizsgálja“. (Jer. 20, 12.) A pró-

baidőre nem írta elő mindenegyes cselekedetünket, hanem megjelölte az irányokat, melyek felé szabad kifejtésünkben igazodnunk kell: Szeresd felebarátodat, tartsd meg a parancsolatokat, imádkozzál, dolgozzál, tarts bűnbánatot, tagadd meg magadat stb.

Nem úgy haladunk, mint a vonat az el nem hagyható sineken, hanem mint a hajó az élet tengerén, melynek útját a jelző bóják, a csillagok az égen irányítják. A hajó a viharzónákat elkerüli, a szembejövő akadályok előtt kitér, ha ködben utat tévesztett, visszatér előbbi helyére s újra tájékozódik.

Ebből több gyakorlati útbaigazítás következik azoknak, kik azt vélik, hogy Isten akarata minden részletben előre ki van jelölve nekik, vagy hogy életük folyása előre megírt sors, elkerülhetetlen végzet:

a) aki Isten akaratával *ellenkezett a bűn által*, aki letért a helyes út-

ról rossz nevelés és tanácsok következtében, vagy emberi gyengeségből, rossz szokások folytán, annál Isten akarata az, mit Jeremiás prófétától üzent a népnek: „Kiki térjen meg gonosz útjáról s igazítsa meg útjait és cselekedeteit.“ (Jer. 18, 11.) Vagy az, amit az Úr Jézus mondott anynyinak, kiknek kegyesen megbocsájtotta bűneit: Már többé ne vétkezzél! A rossznak tudása, bizonyos hajlamok, az akarat gyöngesége természetesen nyomon követik a megtévedést, a bűnöket, kivált a gyakoriakat, de ezek ellenére Isten kegyelmével, bárki megigazíthatja cselekedeteit s jámbor életre fordulhat s ettől fogva nem oka a kísértéseknek s nem szabad azt mondaniok, hogy előző életük átka van rajtuk. Ezt kiáltják felénk Mária Magdolna, Szt. Ágoston s mind a megtért szentek. Sőt nyomorúságunk tudata és érzete az isteni Gondviselés intézkedése s akarata szerint hathatós eszközei

lesznek az igazi alázatnak, hogy forróbban imádkozzunk, óvatosabban kerüljük a lelki veszedelmeket és Istent hálásabban szeressük. Így az előző bűnökből jó származik s „örvendezés az Égben a megtérő bűnösön“. (Luk. 15, 7.) Hisz a bűnnek köszönhetjük, hogy az Istenfia emberré lett s közöttünk lakozék, amit az Egyház a nagyszombati szertartásban újongva zeng el: O felix culpa! Oh boldog bűn, mely ilyen Megváltóra lett érdemes.

b) némelyek abban hibáznak, hogy *minden erényalkalomban* Istennek akaratát látják s amennyiben azt nem teljesítik, úgy érzik, hogy a jó sugallat ellen cselekedtek. Pl. minden önmegtagadási alkalmat megragadni, minden kis szabad időben imádkozni, jót tenni, templomnál elmenőben szentséglátogatásra betérni, másokat untalan buzdítani stb., a jámborság követelményeinek érzik. Ez túlzás s a jámborság szabad gya-

korlásának — nem ritkán károsan visszaható — kényszerű megkötése. Régi jelmondat figyelmeztet: *In medio virtus*. A kevés és a túlsok között van az erény. A tölgyfa nem minden makkja tenyészik tovább, nem szolgál egyéb célra sem. Aki virágot gyűjt a réten, nem tépi le mind, hanem ügyesen, szépérzéssel tetszetős csokorra valót gyűjt. Így tegyünk az erényvirágokkal is, tartózkodva szertelenségtől s a zsoltárossal fohászkodva: „Taníts meg engem akaratodat megtenni, mert Istenem vagy.“ (142. zsolt. 10.)

c) vannak magukban véve se jó, se rossz, úgynevezett *közömbös cselekedetek*, mint enni, járni, beszélgetni stb. Úgy teljesítjük Isten akaratát, ha ezeket is jó szándékkal megszenteljük, mint az apostol int: „Akár esztek, akár isztok, mindent Isten dicsőségére tegyetek.“ (I. Kol. 10, 31.) Aki ezt a jó szándékot reggeli imájában fölkelte s egész nap-

ját előre összeköti az Úr Jézus Szent Szívének szándékával, a közömbös dolgokban is mindig Isten akarata szerint cselekszik.

d) az Isten akarata szerint való szándék vezessen minket *a természetfölötti adományokat* illetőleg is. Szent Pál írja, hogy különböző adományok vannak, melyeket „egy és ugyanazon Lélek művel, kinek-kinek úgy adván részt, ahogy akarja“. (I. Kor. 12, 11.) Ha tehát másokban a hit elevenségét, a lelki tudományt, a szellemek vezetésének képességét s egyéb lelki kiválóságot tapasztalunk, iparkodjunk abból buzdulni és hasznot meríteni, de ne akarjuk őket lemásolni. Ne akarjunk a szentekkel versenyre kelni, mert Isten az égre is különféle csillagokat helyezett s a rangot, hogy ki ül Jézus jobbján vagy balján — mint Zebedeus fiainak mondotta: „Atyám készítette“. (Máté 20, 22.)

„Nagy tökéletesség — úgymond

Kempis Tamás (III. k. 25. fej.) —
ráhagyatkozni Isten akaratára s nem
keresni önérdékünket sem kicsiben,
sem nagyban, sem a jelen életben,
sem az örökkévalóságban.“

Mi tehát az Isten akarata velem?
Az, hogy abban a kis térben és idő-
ben, melybe helyezett, buzgó lelki-
ismeretességgel megfeleljek minden
föladatomnak s szemeim Istentől so-
ha el ne forduljanak úgy, hogy egy-
szer hallhassam ítéletét: „Jól van,
derék és hű szolgám; mivelhogy a
kevésben hű voltál, sokat bízok rád,
menj be urad örömébe.“ (Máté 25,
23.)

Ha egy kis csillag leszek a tejút
csillagmilliárdjai között, ott is örök-
boldogan áldani fogom érte teremtő
Istenemet.

A jámborság forrása: a bűnbánat szentsége

Az Úr Jézust körülvette kiválasz-
tott tanítványainak jámbor csoport-

ja. Azok közül egy árulója lett: Judás, a szerencsétlen. A többiről pedig megmondotta szenvedése előtt: „Mindnyájan megbotránkoztok bennem ez éjjel.“ (Márk. 14, 27.) És a legkészségesebben erősködő Péternek: „Bizony mondom neked hogy te ma ez éjjel mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem.“ (U. o. 30.) Az édes Megváltó ismeri gyöngeségünket s imára buzdít, mondván: „Ébren legyetek s imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek; a lélek ugyan kész, de a test gyenge.“ (U. o. 38.) A tüzeslelkű Péteren is erőt vett a kísértés. Szálljunk magunkba s gondoljuk meg, hogy mit adott az Úr Jézus a bűnbánat szentségében! A kízó öntudatnak, hogy bűnbe estünk, a gyötoremnek, hogy elvesztettük Isten tetszését, semmiféle vezeklés, könnyörgés, jócselekedetek följajánlása nem adhat megnyugvást, hanem csak a biztos tudat, hogy meg van

bocsájtva. Aki bűneinket magára vette, hogy mint áldozati bárány magát a kereszten följánlja, csak az adhatott hatalmat a bűnök megbocsájtására. S mivel ez volt megváltói küldetésének szívügye, azért föltámadása után fölkeresvén az egybegyülteket, először ezt a föloldozó hatalmat ruházta rájuk: „Békesség veletek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Ezeket mondván rájuk lehele és mondá nekik: akinek megbocsájtjátok bűneit, megbocsáttatnak nekik.“ (Ján. 20, 21.)

Itt rendelte a gyónás szentségét. Térdre borulva kell érte hálát rebeognünk! A bűnbánó, a jámbor életre visszatérni kívánó e szentségben pillanatok alatt visszanyeri a tudatot, hogy Istennel kibékült s a bűn átka lement róla: „amiket föloldoztok a földön, föl lesznek oldozva a mennyben is.“ (Máté 18, 18.)

A bűn az Isten végtelen fölségé-

nek megsértése, amit a véges ember nem tud jóvátenni, de kiengeztel az Istenfia végtelen értékű megváltása. Ez az érdem a forrás, melyből meríthetünk, melyet az Úr Jézus megnyitott a szentségekben, a szentmise áldozatában. Az imával leesdjük a kegyelmeket, e forrásból pedig rendelésük szerint folynak azok. *A jámborság igaz gyógyforrása a gyónás szentsége.* Erre is vonatkozik, de mennyire ráillik, az Úr Jézus szava, melyet Jákob kútjánál mondott a samariai asszonnyal beszélgetve: „Aki pedig abból a vízből iszik, amelyet én adok, űbenne szőkőkút vize lesz az örök életre.“ (Ján. 4, 13.)

Aki tehát megbotlott, esésében súlyosan megsebesült, késedelem nélkül járuljon e gyógyforráshoz; ne csak ilyenkor, hanem megállapított időközökben rendszeresen is, mert a gyónásban segítő malasztok forrása bugyog, öregbíti a kegyelmi állapo-

tot, helyreállítja a szív nyugalmát s így a jámborság hathatós eszközének, erőforrásának bizonyul.

Vigyázzunk tehát, hogy e szentségnek üdvös értékét, az alapító Úr Jézus irgalmas, lélekgyógyító szándékát oktalan aggályoskodással, helytelen értelmezéssel meg ne zavarjuk:

a) ne nyugtalankodjunk, hogy *valamit kifelejtettünk* a gyónásból. Nem lehetett az súlyos bűn, mert annak tudata élénken lebeg a lélek előtt. Meggyónni pedig szorosán véve csak a halálos bűnöket kell nem és szám szerint. A bocsánatosakat külön is elintézhethük töredelmes leborulással, imákkal és egyéb jócselekedetekkel. Még kevésbé ronthatja el a jó gyónást a kisebb körülményeiknek kihagyása. Akinek tehát ilyen aggályra hajlama van, kérdezze meg magát a gyónás előtt, hogy van-e tudatos halálos bűne s a lelkiismeret válasza útbaigazítja.

b) ne aggódjunk, hogy *nem fejezzük ki magunkat lőkéletesen*. Az emberi nyelv sohasem tudja egészen híven kifejezni a lélekben végbement folyamatokat. Egyszerűen s őszintén, röviden mondjuk el dolgainkat, mintha legjobb barátunkkal bizalmaskodnánk. Ő majd, ha szükségesnek látja, kérdéseket intéz hozzánk.

c) a bánatra vonatkozólag is óvakodjunk az aggályoskodástól, mintha *nem éreztük volna eléggé a bűn megutálását* s nem tudnánk eléggé elfordulni attól. Természetesen tudatában vagyunk gyarlóságunknak s tapasztaljuk hibáink folytonos kiujulását. De senki sem lesz egyszerre szent. A földi hibák pora folyton lelkünkre száll s abban van ellenkezésünk s bánatunk, hogy serényen eltakarítjuk. Aki alázatosan leborul Ura Istene előtt és sajnálja, hogy nemtetszését vontta magára, — ami főképpen a szándékos bűnökre vo-

natkozik — annak megvan a kellő bánata s ezt pillanatok alatt fölkeltheti. Údvös haszonnal forduljon a föloldozást megelőző pillanatokban a Szűzanya pártfogásához, hogy nyujtsa kezét s Ő vezesse vissza szent Fia hű szeretetébe s akkor a bánatra vonatkozólag elsimulnak kétségei.

d) az erős fogadást ne saját erőnkbe gyökereztessek, hanem Isten segítő kegyelmére támaszkodva igérjük, hogy megint jobbak akarunk lenni, „Fejedet lehajtod haláldoban, hogy nekem csókot adj — mondja Szent Ágoston gyönyörű keresztimájában, — kiterjeszted karjaid készséggel, hogy engem megölelj. A te karjaid közt akarok élni és meghalni. Amen.“ Ebben a fohásban bánat és erős fogadás együtt vannak.

A gyakori gyónással lelkünkben folytonos takarítást végzünk s elejét vesszük a jámborság ellanyhulásá-

nak. Ez a végzetes baj észrevétlenül bekövetkezik, ha nem gyógyítgatjuk idejében a kisebb hibákat is. A bánat és erősfogadás ilyenkor is fontos előfeltétele a gyónásnak s ezért ajánlatos előbbi életünkől valamit belefoglalni, amit különösképpen sajnálunk. Ezt nem kell újra meggyónni, hanem csak általánosságban a gyónásba foglalni: amit Isten ezen és ezen parancsa ellen, vagy haragból, irigységből, érzékiségből vétettem; főbűnömet, ilyen-olyan rossz szokásomat újra bekapcsolom bánatom és fogadásom erősítése végett. Ha csak így mondanám: minden előbbi bűnömet idefoglalom, ez nagyon is általános és hatástalan volna. Mint indító ok a bánat szívbeli fölkeltesére valamelyes részletezés kívánatos.

Igy végezve gyónásainkat, nyugodtak leszünk akkor is, ha érezhető vigaszt nem is tapasztalunk, de tudjuk, hogy rendben s nyugodtan el-

intéztünk mindent. Abból ítélni lehetjük a gyakori gyónás hasznát s jóvoltát, hogy elmélyül-e alázatosságunk és töredelmünk, mert „aki magát meg-alázza, fölmagasztaltatik“, (Luk. 18, 14.) vagyis fölfelé halad a jámborság útján.

Amily csodálatos rendelkezése az isteni Megváltónak a gyónás szent-sége, — hisz ember ember előtt tárja föl szívének rejtelseit — olyan üdvös forrása a gyötrelmes büntudattól való szabadulásnak, a lelki bajok gyógyulásának, az igaz jámborságnak. Csak az rendelhette, aki mindentudó ismerője és korlátlan ura az embernek, mert „Ő és az Atya egy“. (Ján. 10, 30.)

A bűnbánat szelleme

1. A gyónás után legfőbb gondunk, legfontosabb kötelességünk, hogy *a bűnbe vissza ne essünk*. Erre figyelmeztette az Úr Jézus a 38 év óta beteg embert: „Ime meggyógyul-

tál, már ne vétkezzél, nehogy valami rosszabb történjék veled.“ (Ján. 5, 5.) A bűn nyomában mennyi nyomorúság jár! De mindezeknél rosszabb és szörnyűbb a lélek kárvalása. A bűn föloldozása után sokszor elhangzott az Üdvözítő ajkáról e komoly intelem: Többé ne vétkezzél! Az Úr nem szabott határt irgalmának, ha a bűnös őszintén magába száll. De aki hálátlanul visszatér a bűnös életre, annak állapota rosszabb az előbbinél s nagy veszedelemben forog, hogy bűneiben elvész. Az újra föltépett seb nehezebben gyógyul meg. Halljad csak az Úr megrázó szavait: „Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vizetlen helyeken jár nyugalmat keresvén; de nem találván így szól: visszamegyek házamba, ahonnet kijöttem. És eljövén kisöpörve találja azt és fölékesítve. Akkor elmegyen s magához vesz más hét lelket, nálánál gonoszabbakat és bemenvén ott

laknak; és azon ember állapota rosszabb az előbbinél." (Luk. 11, 24.)

A gyónásban nyert megtisztulást tehát szent félelemben kell megőriznünk. Itt nem gyarlósági hibákról, botlásról van szó, hanem a bűn ellen fölvetett legkomolyabb küzdelem elhanyagolásáról s a bűnös életre való visszatérésről. Aki buzgón kerül az alkalmat, imádkozik, eszében tartja az ember végső dolgait, gyakran használja a szentségeket, nem fog visszakerülni e veszedelmes állapotba. De üdvös félelemmel figyelje önmagát: a gyakori visszaesés szántsándékos bocsánatos bűnökbe is gyanussá teszi törekvését őszinte megjavulásra, meghíúsítja a töredelem szentségének áldásait.

2. A bűnbánat szellemében elsősorban életünk megjavítására kell törekednünk, de ne feledkezzünk meg a tartozó elégtételadásról sem.

Isten ugyanis a bűnnel együtt az örök büntetést elengedi, de nem az

ideiglenest, melyért vagy itt a földön vagy a tisztító tűben elégtételt kell adnunk. Ezért olvassuk már Bölcs Sirák könyvében: „A megbocsájtott bűnről ne légy félelem nélkül.“ (5, 5.) És Mózes II. könyvében is olvassuk, hogy a bálványozás bűnét az Úr Mózes könyörgésére megbocsájtotta az izraelitáknak, de a büntetést fenntartá e szavakkal: „Én pedig a bosszúállás napján meglátogatom őket ezen vétkekért.“ (32, 34.)

Ezzel tartozunk Isten *igazságosságának*. Ám a büntetés Isten *irgalmasságának* is eszköze, mellyel az embereket a bűnözéstől hathatósabban visszariasztja. Krisztus Urunk ugyan bőséges elégtételt szolgáltatott a világ összes bűneiért, de akarja, hogy az elégtételadásban mi is részt vegyünk, amint azt is akarja és rendelte, hogy vele együtt imádkozzunk, jóllehet az ő imája érettünk szintén végtelen értékű. Így leszünk az

apostol szavai szerint: „Krisztusnak társörökösei, ha tudniillik vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.“ (Róm. 8, 17.) A jobb lator figyelmeztet mindnyájunkat, hogy mennyi isteni irgalom nyilvánul meg ebben az együttlészenvedésben: „Mi ugyan igazság szerint (vagyunk a büntetésben), mert tetteink méltó bérét vesszük; de ez itt semmi rosszat nem művelt.“ (Luk. 23, 41.)

Kezdetben az Egyház szigorú, sőt nyilvános vezeklést szabott ki a bűnösökre, ha botrányadásuk is nyilvános volt. Egyébként a gyónási titoktartás miatt erre senki sem volt kötelezhető. Megkötő hatalmánál fogva ma is fennáll az Egyháznak ez a joga, de a gyakorlatban a kor szellemét figyelembe véve, csak kisebb elégtételt ad a gyónóknak. Iparkodjunk ezt mindjárt a gyónás után elvégezni, hogy el ne felejtsük és iparkodjunk jócselekedetekkel s az

élet bajainak türelmes elviselésével az elégtételadást kipótolni, a tisztító-tűz szenvedéseit megrövidíteni.

Szent Péter apostol a bűnbánat szellemét vértanúhaláláig ápolta szívében, mert akkor is kérelmére fejfel lefelé feszítették keresztre, nem tartván magát méltónak arra, hogy szeretett Mesteréhez hasonlóan szenvedjen. Hasson át minket is a szentek vezeklő szelleme, — itt fölösleges az egyikre vagy másokra hivatkozni, mert mind megértették és gyakorolták, hogy „akik Krisztuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt“. (Gal. 5. 24.)

3. Ha a bűnbánat szellemét ápoljuk s a bűnadósság lelki szemünk előtt lebeg, akkor a *búcsúk elnyerésében* is buzgólkodnunk kell. A búcsúban az Egyház lelki kincstárából juttat a híveknek elégtelt az ideiglenes büntetések helyett. E kincstárban vannak az Úr Jézus, a

Boldogságos Szűzanya, Keresztelő Szent János, az apostolok, vértanúk és szentek érdemei. Kimeríthetetlen kincstár ez, mely a milliányi szentmise áldozat révén folyton gyarapodik. Van bőséges ellenértéke Krisztus ígéretének: „amit föloldandasz a földön, föl lesznek oldva a mennyben is“. (Máté 16, 19.) Az Úr Jézus itt hagyta a mennyország kulcsait. Ez eléggé megmagyarázza a búcsú mivoltát. Azt mondja VI. Kelemen pápa, hogy a lelki kincseket Krisztus nem mintegy keszkenőbe rejtve és elzárva, hanem avégre hagyta hátra, hogy Szent Péter és utódai a földön a hívek üdvösségének előmozdítására kiosszák.

A „dicsértessék“ köszöntéshez, az Úrangyala imához, lorettói litániához, szentbeszéd meghallgatásához és igen sok imához és jócselekedethez búcsúk vannak kötve. Némelykor különleges és jubileumi búcsúkat is hirdetnek. Tartsuk ezeket számon s

gondoljuk, hogy mi rabláncon szenvedő foglyok vagyunk bűneink miatt, kiknek az Úr Jézus alkalmat adott egy jó szóra a büntetést megkönynyíteni, sőt abból egészen is kiszabadulni.

Viszont a szertelenségtől ebben is tartózkodjunk, mint azt az erénygyakorlatoknál már említettük. A buzgóság nem jelenti valamennyi alkalom kényszerű és aggályos fölhasználását. „Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcseit“ — mondotta Ker. Szent János a bűnbánat hirdetésénél. (Luk. 3, 8.) Mindenki vessen számot lelkiismeretében tartozásaival s ahhoz mérje vezeklését s buzgóságát a búcsúk elnyerésében is.

Éljünk szent hitünk szerint, melyből a bűnbánat szelleme leng felénk; használjuk föl az Úr kegyelmeit, a jó sugallatokat, „mert az a föld, amely beissza a gyakran reá hulló esőt és alkalmas növényt terem azoknak, akik azt művelik, ál-

dást nyer az Istentől; amelyik pedig tövist és bojtortjánt terem, megvetésre méltó s közel van az átokhoz; minek vége a megégetés". (Zsid. 6, 8.)

A jámborság éltető kenyere

A csodálatos kenyérszaporításkor a tömeg Jézust királyává akarta tenni. Az Üdvözítő szemrehányással tér ki ez elől s figyelmüket az „élet kenyérére“ tereli, melyről itt a csodálatos kenyérszaporítás után adott ígéretet. „Bizony, bizony mondom nektek, kerestek engem, nem azért, mert jeleket láttatok, hanem mivel ettetek a kenyerekből s jóllaktatok. Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre, melyet majd az Emberfia ad nektek... Én vagyok az élő kenyér, aki mennyből szállottam alá... s a kenyér, melyet majd én adok, az én tes-

tem, ... a^{ki} e kenyeret eszi, örökké élni fog.“ (Ján. 6.)

Az ígéret valóra vált az isteni Üdvözítő intézkedései folytán az utolsó vacsorán. Ott adta az élő kenyeret: az ő testét a kenyér színe alatt; onnan indult el a mindvégig tartó csodás kenyérszaporítás a lelkek táplálására, hogy örök életük legyen, az ő rendelése szerint: „ezt cselekedjétek az én emlékezetemre“.
(Luk. 22, 19.)

Az igaz jámborságot éltető nagy Szentségnek tehát étel (és ital) jellege van, amiből két következtetést vonhatunk:

a) amint a testi táplálék is megfelelő testi állapot (dispozíció) mellett válik annak javára, úgy az élet kenyérének vételére is elő kell magunkat készíteni;

b) amint a földi táplálék sem egyszerre adja meg az egész életet, hanem azt fönntartja és erősíti, úgy az élet kenyere is a gyakori szent-

áldozással leszen az Istennek tetsző jámbor élet eledele s az örök életnek záloga.

1. Tapasztalásból tudjuk, hogy a földi táplálék bizonyos körülmények között árt a szervezetnek. A test rosszul van disponálva s ezért az eledel nem esik jól, megterheli a szervezetet, sőt nagyobb bajt és halált is okozhat, mint magas lázban, lábbadozó állapotban, tifuszban és egyéb betegségben. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy *az élet kenyerére is szörnyű bajt okozhat, ha méltatlanul vesszük* magunkhoz, mint ezt az apostol nyílt szavakkal hirdeti: „Aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mert nem különbözteti meg az Úr testét. Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen, és alusznak sokan.“ (I. Kor. 11, 29.)

Ez szorongást keltő gondolat! De ki mondhatná, hogy ő méltó a szentáldozásra; ki ne akarná alázattal be-

vallani az Egyházzal: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj?” Mi a megoldás ebben a nehéznek látszó esetben? A nyugodt megkülönböztetés nem méltó voltunk és méltatlanságunk között. Mert aki súlyos bűnt követett el, az méltatlan az élet kenyerére s annak áldozása szentségtörés. Annak kell megítélni önmagát a bűnbánat szentségében. A biztos büntudatot azonban higgadtan különböztessük meg a lelki zavaroktól, a kísértésektől, melyek ellen küzdöttünk, a közbecsúsított fogyatékoságtól s hibáktól. Ezek nem tesznek méltatlanokká, bár beszámíthatóságuk mértéke szerint sokat leronthatnak az angyali kenyér gyümölcseiből. Ezért bánat és töredelem nélkül sohase járuljunk e nagy szentséghez. De ha így elkészítettük lelkünket, bizalommal közeledjünk az Úr szent testének vételéhez, mert nem méreg az, hanem az élet kenyere.

Emlékezzünk az evangéliumi példabeszéd vendégségére (Luk. 14, 16.): mennyire sürgette a házigazda, hogy még a járó-keleket is behívják az ő lakomájára s nemcsak azokat büntette, kik lakodalmas ruha nélkül jelentek meg, hanem a mindenféle ürüggyel távolmaradókat is. Ez lebegjen szemünk előtt, hogy unszolva érezzük magunkat az Úr asztalához, mert szinte halálos fenyegetés éri a hamis ürüggyel távolmaradókat: „Ha nem eszitek az Emberfia testét, nem lesz élet tibenetek.“ (Ján. 6. 54.)

A gyarlóságok, lelki fogyatékoságok ellen ez a kenyér az éltető erő, a gyógyulás forrása. Ezért figyelmeztet Szalézi Szent Ferenc is: „Némelyek félnek, hogy kárhozatot vesznek magukhoz; de nem kell-e inkább félni a kárhozattól, mivel nem veszik azt magukhoz?“

Aki nem vesz magához táplálékot, annak összeroppan egészsége.

2. A tápláléknak csodálatos útja van a gyomron át a test minden részéhez. Nem célja, hogy az éhséget jóleső érzéssel lecsillapítsa, hanem hogy kedvező körülmények közt befogadva, a gyomrot működtesse és a földolgozott anyag onnan mindenhová eljusson a testbe s pótolja az elhasznált sejteket és erőket. Így a lelki tápláléknak nem csupán jóleső érzést kell fakasztania lelkünkben, hanem ebből *kihatni mindenhová, hol a lélek a testtel együtt működik*, hogy egész lényünkben megvalósuljon, amit az apostol mond: „Él bennem Krisztus.” (Gal. 2, 20.) Tehát ő él gondolataimban, szavaimban és cselekedeteimben; ő a szememben, fülemben, nyelvemben, munkámban s szenvedéseim tűrésében.

Szalézi Szent Ferenc érdekes és figyelemreméltó ismertető jelt nevez meg annak fölismerésére, hogy a mennyei eledel kiváltotta-e bennünk igazi hatását. Amíg a gyakori gyó-

násnak — úgymond — hatása és biztató jele az alázatosság, addig az angyali kenyéré a szelídség, vagyis a jól rendezett önuralom minden cselekvésünkben kifelé és befelé egyaránt. Nem megnyugtató jelenség tehát, ha valaki a szent ténykedés után mindjárt tele van dirrel-durral, ha a gyakori szentáldozás nem termeli ki az állandó összeszedettséget szavainkban, tetteinkben.

3. Ha az Úr Jézus szent teste a teljes hatást még nem váltotta ki bennünk, ennek oka nem a fölséges eledel, hanem mi vagyunk. Tudjuk, hogy a halálos bűn útját állja az Úrral való egyesülésnek, sőt a szentségtörő áldozást kárhozatossá teszi; hogy a bocsánatos bűnök is sokban lerontják a szentáldozás kegyelmeit. De gátlók a rendetlen ragaszkodások is, a fönntartások, melyek szívünk redőiben rejtőznek. Mennyire kell törekednünk, *hogy szívünket egészen odaadjuk isteni Jegyesének,*

ha már az Ószövetségben azt kívánja az Úr: „Fiam, nyujtsd nekem szívedet.“ (Péld. 23, 26.) Mennyire gondosan kell a szívünk hajlékába betérő Jézusnak útját egyengetni, ha már az ő eljöveteléről s üdvözítő munkájának befogadásáról a próféta így szól: „Készítsétek el az Úr útját, egyenesítsétek meg a pusztában a mi Istenünk ösvényét.“ (Iz. 40, 3.) Mennyivel inkább kell, mikor szívünkbe jó, előkészíteni útját a hit, remény, szeretet, az imádás, alázatos töredelem és forró vágyakozás szent indulataival. Amint az étvágy a testi egészség jele, úgy az epedő óhaj Krisztust magunkhoz venni az égő szeretetnek jele — úgymond Alacoque Szent Margit.

Ebben a szeretetben kell elégni a földi vágyaknak, gyarlóságoknak, az önzésnek s rejtett fönntartásoknak, hogy e nagy Szentségnek semmi se állja útját, mint egy régi jelszó röviden és velősen kifejezi: Sancta

sanctis! A szentet szenteknek! Akkor majd kiváltja teljes hatását, mint a szenteknél, kiknek mennyei lakomáját gyönyörűség szemlélni a katakombáktól a jelen kor templomaiig, hol a vértanúk, hitvallók, szűzek, Krisztus követők születnek. Rájuk illik a zsoltáros szava: „Enni fognak a szegények s megelégszenek és dicsérik az Urat, kik őt keresik; szíveik élni fognak örökkön örökké.“ (21. zsolt. 27.)

Közöttünk lakozik

Mikor az est leszáll, homályba borulnak a templom képei, a boltívek és az aranydiszítések, Isten házának minden ékessége és csak az öröklámpa piros lángocskája libeg az oltár előtt. Az Úr Jézus szavait juttatja eszünkbe, melyek föl vannak jegyezve Szent Máté evangéliumának utolsó mondatában: „Ime én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.“ (Máté 28, 20.)

Az Úr közöttünk lakozik s hív magához, ha Isten akaratának teljesítésében nehézségeink vannak, ha a jámbor élet küzdelmeiben elfáradtunk: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok s meg vagytok terhelve és én felüdítlek titeket.“ (Máté 11, 28.)

A jámborság nemcsak táplálkozik az Úr szent testével, hanem megmeglátogatja őt az oltárszekrényben, hogy nála erőt merítsen. Ez a *szent-ség ugyanis állandó jellegű*, vagyis Krisztus teste s vére marad az átváltozás után mindaddig, míg a kenyér és bor színe át nem alakul. Áronnak Isten parancsából egy edényben mannat kellett elhelyeznie a frigyszekrényben. Ez előképe volt az igazi mannának, az Úr szent testének a kenyér színe alatt, melyet az örök élet táplálékául adott nekünk. Ahol a föltámadt Krisztus teste van, ott van az ő lelke és Isten-sége is. Közöttünk lakozik. Ez az

emlékezés lebegjen mint örökmécs a jámbor lelkek előtt, mikor a templom előtt elhaladnak, míg mások csak az üzletek, a forgalom, a műkincsek iránt érdeklődnek.

Igaz ugyan, hogy Isten mindenütt jelen van s a költő szerint „léte világít, mint a nap, de szemünk bele nem tekinthet“. Ám mennyivel közvetlenebb az ő jelenléte a látható színek alatt, ugyanazzal az emberiséggel egyesítve, mellyel a földön közöttünk járt s melyet lelkét éltető eledelül magunkhoz is vehetünk!

Nagy Szent Vazul a 4. században följegyezte, hogy az őskeresztény egyházban az üldözések idején a hívők sajátkezűleg áldoztak, ecélből az Úr testét maguknál tarthatták. Így a remeték is a pusztában. Ez a keresztény hit a maga egyszerű valóságában és gyönyörűségében. Ez vonzza a jámborokat ma is az oltárhoz, hogy eledelül magukhoz vehessék, vagy

hogy az Úr Jézust meglátogatva őt imádhassák, szerethessék.

Ámulattal telik el lelkünk, hogy az Úr fölséges jelenlétét *oly egyszerű külső jelek mögé rejtette el*; hogy megtűri a sok elhanyagolást s megbotránkoztató kezelést e szentségben; sőt a szándékos meggyalázást is és nem tör elő istensége. Hogyan fogható ez föl? Hogyan hihehető? Elég-e törékeny emberségünknek az Üdvözítő Úr Jézus messze távolból hangzó szava: Ez az én testem. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre? Elég-e határozott föllépése a tanítványok ellen, kik szent testét ígérő szavaiban nem hittek, melyek értelmét megmásíthatatlanul fönntartotta s apostolait is választás elé állította: „Ti is el akartok menni?” Amire Péter felelt a többi nevében is: „Uram, kihez menjünk? Az örök élet igéi nálad vannak.” (Ján. 6, 69.) Elég ez, hogy szentül higgyünk?

Bizonnyal elég! De az Úr Jézus

kegyes jósága sok csodát művelt e szentségben, amivel gyengeségünknek is segítségére jött. Történtek jelenések, vérzések a szent ostyában; lebegések és átrepülések szent betegekhez; látomások és kinyilatkoztatások. Megható szemelvényeket nyújt ezekből az a kedves könyvecske, melyet Galambos Kálmán, missziós pap írt e találó címmel: A titkos mély szentség villogásai. Igen, az istenség előtörései e szentségi csodák, melyek napjainkban sem szűntek meg. Don Bosco Szent Jánosnál pl. megismétlődött a csodálatos kenyérszaporítás, mikor csak három ostya volt az áldoztató kehelyben s húsz áldozó térdelt eléje: mindegyiknek jutott belőle csodálatosképpen. Napjainkban történnek a gyógyulás csodái is Lourdes-ban, sokszor éppen a szentségi körmenet és áldás alatt. Nem foglalkozhatunk ezzel most hosszadalmasabban, de kétségen felül áll, hogy nem vagyunk az Úr

szent teste csodáinak híjával — hála legyen érte az édes Jézusnak!

A lelkiélet útjelzői közt egy nyíl az Oltáriszentség felé mutat s jelzi az utat, mely egyenest Jézus Szent Szívéhez vezet. A jámborság keresésében ezt az utat nagyon szívesen járjuk, amikor csak tehetjük s járuljunk üdvözítő Krisztusunkhoz olyan élő hittel, amelyenről Tamás apostolnak adott intelmet s azon át jövő vendölést rólunk, a késői századok hívóiról: „Mivel láttál, Tamás, hitél. Boldogok, akik nem láttak és mégis hisznek.“ (Ján. 20, 29.)

Mária a keresztények segítsége

Nestorius, konstantinápolyi patriarcha az 5-ik században, veszedelmes tévtannak volt alapítója. Szerinte Krisztusban két személy van s Mária csak az embernek anyja. Ezt a tévedést az Egyház a 431-ben Efezusban tartott egyetemes zsinaton

vetette el ünnepélyesen, kihirdetve Krisztus egyszemélyűségét s ami ebből folyik, Mária istenanyai méltóságát. A nép diadalmas fáklyás menetben ujjongott az igaz hit győzelmének.

Ugyanígy történt századunkban is, mikor a kommunisták Barcelónában a katedrális templom Máriaképeinek keretéről a drágaköveket letördelték: a nép százezernyi tömege Mária lobogóival tüntető körmenetet tartott a meggyalázás ellen s Krisztus királyt éltette.

Krisztus királysága s Mária istenanyasága egymástól elválaszthatatlannak s a nép is e szent hithez mindig híven ragaszkodott az Egyházban. Ez a hitigazság alapja Mária kiváltságos helyzetének, szeplőtelen fogantatásának, büntelenségének, örök szüzességének. Ezért „áldott ő az asszonyok közt, malasztal teljes“. Ezért anyánk ő nekünk is, mert jámborságunkkal szent Fiának test-

vérei vagyunk: „aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem“. (Máté 12, 50.)

Semmiért a világon nem mond le az igaz jámborság a Máriatisztelet édes gyümölcseiről, melyek csak úgy teremnek meg, ha csorba nem esik a szent hiten a Szűzanya kiváltságos helyzetében.

Milyen gyümölcsöket terem Mária segítsége tisztelőinek, hív gyermekeinek?

1. Biztosítja üdvözülésünket. A szentek fölfogása szerint, kik a hit igazságait szívvel-lélekkel átélték, Mária buzgó tisztelete *mintegy a kiválasztottság jele*, amit az Egyház közismert s közkedvelt imájában, a Memoraré-ban is kifejezésre juttat: Emlékezzél meg, oh legkegyesebb Szűzanya, hogy még sohasem lehetett hallani, hogy valaki tőled gyámolatlanul magára hagyatott volna, ki pártfogásodat kérte. Ha Gábor ark-

angyal így üdvözölte Máriát, mikor az üdvözítő Istenember anyjául kiválasztatott: „Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál Istennél“, (Luk. 1, 20.) akkor egész bizonyos, hogy ő, aki által az Üdvözítőt kaptuk, a leghathatósabb közvetítő is, hogy szent Fiához eljussunk. Különösen halálunk óráján, mikor az örökélet döntő pillanatához és sokszor válságos küzdelmeihez érünk, amiért az Egyházzal annyi ezerszer elmondottuk az Üdvözlégyben: könyörögj érettünk most és halálunk óráján, Mária lesz segítőnk, akinek szent Fia itt a földön engedelmes válaszközbijáró kérését ott sem fogja elutasítani. Egyik legtudósabb egyházatyánk, Szent Jeromos, az 5-ik század elején, ily szavakkal biztatja Mária tisztelőit: „Mária nemcsak segélyükre van hű szolgálóinak haláluk óráján, hanem eléjük is megy a mennybe vezető úton, hogy őket bátorítsa s Isten ítélszéke elé kísérje.“

Avellini Szent András, theatinus szerzetes († 1608., eltemetve Nápolyban) oly nehéz küzdelmen ment át végórájában, hogy szerzetestársai elrémültek szemléletén. Csak az nyugtatta meg őket, hogy a haldokló segítséget keresve, egyre Mária képre tekintett. Többször mondotta is életében, hogy halála óráján a Boldogságos Szűz lesz menedéke. Végre megnyugodva köszönetet intett fejével a Szentszűz képe felé s aztán szent mosollyal ajkán elszenderült.

Igy fog minket is az üdvösségre elsegíteni Szűzanyánk. Ez buzgó tiszteletének legédesebb gyümölcse.

2. De nemcsak a jámbor kimúlás, hanem az *Istennek tetsző élet tökéletessége* is gyümölcse a Máriatiszteletnak. Mert ha az Úr Jézus nemcsak azért jött, hogy megmentse, ami elveszett, hanem „életet akar adni és pedig bőségesen“, (Ján. 10, 10.) akkor Szűzanya is, ki szent Fiával a megváltói munkában együtt

érezte, együtt szenvedett s mellette állott a kereszthalálnál is, különös szeretettel ápolja azokat, kik egész szívvel az ő szent Fia követői akarnak lenni ehhez az ő segítségét s pártfogását kérik. A legjobb anyától kedvesebbet nem is kérhetnénk s vajjon Szűz Mária megtagadhatná-e segítségét, hogy ne vezesse szent Fia nyomdokaiba azokat, kikért Ő föláldozta magát s kik őt igaz szívvel keresik?

Figyelemre méltó erre vonatkozólag Szent Bernát fejtegetése. Az Ószövetségben — úgymond — voltak Istennek hív szolgái, mint Ábrahám, Dávid, Dániel s mások, de általánosságban nem virágzott az életszentség a választott népben úgy, mint szent Egyházunkban. Hol volt ott az a természetfölötti hit, a tökéletes élet szüzességben, szegénységben, engedelmességben, az Isten ügyéért s lelkékért lángoló buzgóság, mely az Egyház kifogyhatatlan szentjeit éke-

síti? Ennek magyarázatául adja, hogy akkor még nem volt Mária, a kegyelmek anyja. A kegyelmek forrása Krisztus szent sebei, de Mária a kegyelmek vízvezetéke, mert ő általa kívánja azokat, közbenjárása révén hozzánk juttatni.

Értékelnünk kell e gondolat szent valóságát, hisz az üdv szerzőjét Isten Mária által adta nekünk, akkor az üdvre vezető kegyelmeket is közbenjárásával ő közvetíti, ki kegyelmet talált az Úrnál, ki teljes malasztal, ki megjövendölte magáról: „Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék, mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas.“ (Luk. 1, 48.) Ez a jövendölés, mely napnál ragyogóbban beteljesedett, már előre jelzi Mária kegyelme-közvetítését s a keresztények megsegítését — számtalanszor csodákkal is, de kiváltképpen lelkiekben, — amiért kétezer év után is áldva zengjük szent nevét s gyerme-

ki szeretettel járulunk a Boldogságos Szűzhöz, mint anyánkhoz.

Fénysugár esik erre a valóságra már az ősevangéliumból is, vagyis a megváltásnak első megigéréséből, mely a bűnbeesés után elhangzott: „Ellenkezést vetek közted és az asszony között; a te ivadékod s az ő ivadéka között; ő megrontja fejedet és te sarka után leselkedel.“ (Móz. I. 3, 15.) E szavakban, melyeket a gonosz lélekhez intézett az Úr, bentfoglaltatik a megváltás ígérete, melyben az ember is közre fog működni. Beteljesedett, mikor az Istenember a földre szállt kereszthalálával a gonosz lélektől elragadta a bűnbeejtés sikerének gyümölcsét. Ő és ivadéka, vagyis mindazok, kik a gonosz lélek pártján vannak, most is sarka után leselkednek, de ő megrontotta fejét, tehát a megváltással megtörte a kárhozatba döntő hatalmát. Ki ne gondolna e szavaknál: „ellenkezést vetek közötted és az asszony között“

az egyházatyák nagyobb részével a Boldogságos Szűzre, kitől a Megváltó született? Ő a gonosz lélek ellenese, a leghatalmasabb Szűz, ki megvédi és segíti az embereket a gonosz lélek támadásai, kísértései ellen. Akik a jámborság útján haladnak, azok az ő ivadékai s ő pártjukon áll, pártjukat fogja. *Sőt a bűnösöknek is, kik a gonosz lélek láncait le akarják rázni, leghatalmasabb segítőtje.* Szent Alfonz, a korszakalkotó egyháztanító, így ír erről: „Az Ószövetségben menedékhelyek voltak kijelölve Judeában, ahol az odame-nekvő gonosztevők mentek voltak a megérdemelt büntetéstől. Jelenleg egy menedékváros létezik és ez Mária. Az ő palástja alatt menedéket talál minden bűnös.” Ime egy példa gyakorlati lelkipásztorkodásából: Igen bűnös nő járult hozzá és könnyek közt panaszlá el iszonyú állapotát. Alfonznak szíve megesett a bűnbánó Magdolnán s Máriához, a bűnösök

menedékéhez, utalta: „Légy bizalommal leányom, én egy utat mutatok, melyen ismét visszatérhetsz mennyei Atyádhoz. Ime anyánk van, neve Mária, ki különösen a bűnösök oltalma. Mit nem tesz egy anya gyermekéért? Ha elesik, otthagyja a többit, hogy segítségére lehessen. Mint iparkodik fájdalmát enyhíteni, bepiszkolt kezeit és tagjait letisztogatni. Siess e szerető Anyához és tapasztalni fogod gondoskodását rólad. A bűnös nő így is tett és csakhamar tapasztalá, hogy Mária a bűnösök menedéke.

Hány megtért bűnös áldja érte Máriát, hogy a bűnyomorban hozzáfordult s általa a csodás lelki gyógyulás részesévé lett! Mert a bűnös életből való megtérés a jámborságra valóságos csodája a kegyelemnek, „meiyen öröm lészen mennyben az Isten angyalai közt“, (Luk. 15, 7. és 10.) kik örömükben hozsannát zenegenek a megváltó Fiúistennek s

Boldogságos Szűzanyjának, az Ő Királynőjüknek.

Mária a jámborság eszményi példaképe

A példa vonz. Utánzásra buzdít az igaz jámborok és szentek példája, mert látjuk bennük, hogy mivé fejlettek az isteni kegyelemmel — akárhánynál előző tévelygesek és bűnös élet után. Csodáljuk hősi erényeiket, áldozatos életüket az örök javakért; vonz minket szelíd kedveségük, nagylelkű szeretetreméltóságuk. Minden szent fölött ott ragyog Máriának, az ő királynőjüknek, példaképe, mely a malaszt teljességében mutatja meg, hogy az emberi természetet az isteni kegyelem mily magaslatra emelheti föl. „Egészen szép vagy — Mária — s nincs benned makula“, (Ének. 4, 7.) még az eredeti bűné sem. A legfölségesebb példakép mégis az Istenember, az imádandó Úr Jézus Krisztus. Hogy

az ő példáját is utánozni lehet és kell, saját szavaiból tudjuk: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok s alázatos szívű“ (Máté 11, 29.); Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek“ (Ján. 13, 15.); többeket fölszólított, hogy kövessék őt, de általában szól mindenkihez a fölhívás: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét és kövessen engem.“ (Márk 8, 34.) Krisztus követése a föladatunk s az apostol is fájdalommal fáradozott ezen galatai híveinél, „míg Krisztus kialakul bennük“. (Gal. 4, 19.) Mégis az emberi érzés megtorpan ez utolérhetetlen föladat előtt és észbeveszi a tengernyi különbséget az Istenember és törékeny mivoltunk között. Az Istenfia önmagával ellenkezésbe nem jöhetett, tehát a vétkezés lehetősége előre is ki volt zárva. Magában az istenséget szemlélte s ez a szemlélet az üdvözültekben

is kizárja a vétkezés lehetőségét, ami az örökélet egyik boldogító tényezője. A szeretetnek, irgalmas jószágnak, alázatos engedelmességnek és küzdelmes szenvedésnek (mint pl. az Olajfák hegyén) minden áldozata érvényesül az Úr Jézusban, de a hibázás, a mulasztás lehetősége nélkül: „Ki vádolhat engem közületek bűnről?” (Ján. 8, 46.) Istenkáromlás volna! Ezért a *Boldogságos Szűz példaképét* hozzánk mértebbnek s *közelebbállónak* érezzük, mert ő egészen ember volt, mint mi, és a kegyelmekkel együttműködve érte el azt a magaslatot, melyre a Gondviselés kiszemelte. A Gondviselés mindegyikünknek kijelöli az üdvösség ama koronáját, mely a kegyelmekkel való együttműködésnek megfelel. „Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen.” (I. Kor. 15, 10.) Ebben a közreműködésben lebeg előttünk a Bol-

dogságos Szűz, szintén utólérhetetlen, de mégis a mi nemünkben kiemelkedő példaképei. E közösség folytán biztat és vonz ez a példakép: „A te keneteid illata után futunk.“ (Ének. 1, 3.) Ez a rokoni kapcsolat bátorít föl, hogy a Szűzanyától kérjük, amivel szinte nem merünk egyenest az isteni Üdvözítőhöz fordulni. Per Mariam ad Jesum — Máriával Jézushoz, az édes Anya segítségével szent Fiához. Mária tehát nekünk a jámborság eszményi példaképe s egyúttal a leghathatósabb pártfogó és közvetítő az ő szent Fiához, az isteni tökéletességhez.

Ez a kettős cél sugároz felénk Mária eszményi példaképéből. *A példaképet pedig nem egyszerű életrajzban szemléljük*, mint a szenteknél, hanem ott látjuk a megváltás művének egész története folyamán végig, jóllehet az újszövetségi Szentírás aránylag kevés adatot közöl a Szűzanyáról; ott látjuk az Ószövetség

prófétai jövendöléseiben s előképeiben, mert az egész Ószövetség előképzője az Újnak; ott látjuk a kereszténység történetében is a Boldogságos Szűz hathatós közbenjárásaiban és csodáiban a legújabb időig, mint pl. a lourdesi eseményeknél.

Az előképeknél az a vezérlő gondolat, hogy ami Szűz Máriában mélyebb értelmű valóság, mint az eredeti tény, abban az ő jelképét lehet látni, hisz a Gondviselés csodálatosan készítette elő a világot a megváltás, az üdvözítés nagy művére.

Ilyen értelemben mondjuk, hogy Mária második Éva, mint az életre megváltottak anyja; Noé bárkája, melyben megmenekszünk; a frigy szekrénye, melyben az igazi manna, Krisztus, lelkünk eledele volt elrejtve stb. Ilyen értelemben használja az Egyház szent szertartásaiban a zsoltárok, az Énekek éneke, a bölcsesség könyveinek szövegeit Máriára

vonatkoztatva. Milyen mély értelmű valóság Máriában pl. a megszemélyesített bölcseségről írt szent szöveg a Példabeszédek könyvének 8. fejj., 35-ik versében: „Aki engem megtalál, életet talál s üdvöt merít az Úrtól.“

A mondottakban csak rövidszavú utalást adhattunk kis dolgozatunk keretében, hogy Mária eszményképét hogyan idézzük föl magunkban. A természetből vett hasonlatokat is, mint hajnali szép csillag, titkos értelmű rózsa, tiszta harmat stb. e kép tökéletes kidolgozásához fölhasználva elmélkedéseinkben odáig kell jutnunk, ahová a kis Bernadettet szemlélete a csodálatos lourdesi jelenésen ragadta, s amit ő ez egyszerű szavakban fejezett ki: Rien ici bas n'est comparable à la beauté, que j'ai vue“ — nincs idelent fogható ahhoz a szépséghez, melyet én láttam.

Ha a jámbor életébe jól bevéső-

dött ez a szent kép, akkor minden jót remélhet Jézustól, aki szívből szerette s magasztalta az ő édesanyját. Legyünk tehát buzgó tisztelői, hív gyermekei, szeressük ünnepeit, nagyra tartsuk a Mária-ájtatosságokat, imádkozzuk serény buzgalommal az Üdvözlégy Máriát, az Úrangyalát, a szentolvasót; elmélkedő gondolataink gyakran időzzenek égi Anyánknál, hogy jámborságunk a győzedelmes, nagy jel felé vezessen, melyről Szent János apostol a Titk. Jelenések könyvének 12. fej. 1. versében tesz említést s mely a közismert, fenséges Mária-képnek tárgya lett: „Aztán nagy tünemény látaték az égen, egy asszony a naptól körülvéve, kinek lábai alatt vala a hold s fején tizenkét csillagból álló korona.“ Az ő Fiát akarta elnyelni a sárkány, de „elragadtaték Istenhez s az ő fejedelemszékéhez“. (5. vers.) És így fog hiába harcolni „többi gyermekei ellen is, kik megtartják

Isten parancsolatait és Jézus Krisztusnak tanításában állhatatosak.“
(17. vers.)

Válságos küzdelmek a jámborság utain

Az útról, melyen a léleknek végső célja felé haladnia kell, az Úr Jézus is gyakran szólott, úgy hogy földi életünket igaz értelemben hasonlíthatjuk vándorláshoz, fárasztó meneteléshez örök hazánk felé: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.“ (Ján. 14, 6.) Ő a keresztúton járt s „aki utána akar menni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét s úgy kövesse őt.“ (Luk. 9, 23.) A jámbor, Istennek tetsző életről mondja más-hol: „tágas a kapu és széles az út, mely a pusztulásba viszen és sokan vannak, kik azon bemennek. Mily szűk a kapu és keskeny az út, mely az életre viszen s kevesen vannak, kik azt megtalálják.“ (Máté 7. 13-4.) Istenről és parancsairól megfeled-

kezve, az „élet kevélységébe, a szemek és test kívánságaiba“ (I. Ján. 2, 16.) elmerülve sodródik a tömeg a széles úton a végromlásba. Csak a jelen élveit és kényelmét keresve úgy jár, mintha árnyas fák és virágok közt kényelmes úton haladna, de ez az út lefelé lejtős a bajokba és kárhozatba. Ellenben a jámbor élet keskeny útja sziklák és tövises bozótok közt visz meredeken fölfelé, mert mindaz, mi az Istennek tetsző jámborságot élteni, megerőltető, önmegtagadó, valóságos kereszt. Az Isten akaratán való megnyugvás, a parancsolatok megtartása, a kísértések legyőzése, az imádkozás és szentségek használata, a bűnbánat szelleme és a szentek követése természetünket felülmúló feladatok. De az égi kegyelemmel együttműködve minderre nemcsak képesek vagyunk, hanem a fáradozások közt lelki békét is hordunk szívünkben az Úr ígérete szerint: „Békességet

hagyok nektek — mondotta búcsúszavaiban szenvedése előtt, — az én békémet hagyom nektek; nem miképpen a világ adja, adom én nektek. Meg ne háborodjék szívetek és ne féljen.“ (Ján. 14, 27.)

A zsidók egymást e szókkal szokták üdvözölni: Salem alejkum — békesség veled. Krisztus ajakán ez több, mint egyszerű jókívánság, mert ő a békesség Fejedelme. (Iz. 9, 6.) Az ő békéje szelíd fénnyel vonta be a szentek életét s azt hordozzák a jámborok is szívükben.

Nem szükséges megismételni, hogy nem az érezhető vigasz érzése ez a béke, ami nem is válnék gyakran lelki előmenetelünkre, hanem a nyugodt lelkiismeret.

Am azt is megzavarhatják bizonyos válságos fordulatok a lelki életben, bizonyos kritikus pillanatok, erős megpróbáltatások. Ezekre is legyünk tehát fölkészülve, mert Isten kegyelmével azokban is győzedel-

meskedhetünk s tapasztalhatjuk az apostollal, hogy „Krisztus szeretetétől semmi sem szakíthat el minket.“ (Róm. 8 35.)

a) Ilyen válságos állapot pl. a *kísértés a hit ellen*, mikor az homályosul el bennünk, amiből élünk: „Az igaz a hitből él.“ (Róm. 1, 17.) Úgy érezzük, hogy elvesztettük az útírányt. Ez a kísértés ép úgy reánk támadhat, mint minden más kísértés. „A jelen életben — úgymond Szent Gergely — mintegy úton vagyunk, melyen hazánk felé vándorolunk. A gonosz lelkek pedig leselkednek reánk az útszélen, mint a rablók.“ A hit drága kincsét is irigylik tőlünk.

Szalézi Szent Ferenc intelme szerint a kísértő ellenséggel ne bocsátkozzunk vitába, hanem mintegy szívünk ajtaja előtt hagyjuk kiáltozni. Nem megy ez simán, mert a gonosz lélek egészen összekuszálja bensőnket. Természetesen jobban szeretnők, ha

világos és biztató volna körülöttünk a látás. Tegyük úgy, mint aki sötétben halad az országúton: semmit sem lát maga körül s csak a jegegyefák irányát követi. Ez a mi ragaszkodásunk Krisztushoz, a fogadkozásunk, hogy az ő igéitől el nem térünk s ezzel tartunk ki az ellenség hallgatag megvetésében.

A kísértő az emberi belátást teszi próbára, mely bizony gyarló és korlátolt s nem tudja készséggel megtalálni a kétely megoldását: Hát ez hogyan lehetséges? Gondoljunk csak a misszionárius esetre a törzsfőnökkel, aki már mindenben kész volt hinni, de mikor azt is hallotta beszéd közben, hogy nálunk a víz olyan kemény lesz télen, hogy az elefántot is elbírná, akkor kételye támadt, hogy lenne ez lehetséges és visszalépett. *A tudásunk fogyatékos, azért az akaratlan álljunk ellen a kísértőnek, ki méltatlan lett az angyalok társaságára, ki Évát törbe ejtet-*

te, sőt a mi Urunkat, Jézus Krisztust is megkísérteni merészelte. Üdvözítő Urunkhoz ragaszkodva s szeretetünket megújítva, mi is így végezzünk röviden a kísértővel: Távozzál sátán!

Igy megerősödve majd alkalmatossabb időben, mikor a hitbeli nehézség nem kísért, mint zavaró kétely, nyugodtan tanulmányozhatjuk a hit igazságait, kiegészítjük ismereteink hiányát, fölvilágosítást keresünk a tanultaktól, a hitezősektől s imában megerősödve mi is örvendő valljuk a néma gyermek atyjával, kiből a tanítványok nem tudták kiűzni az ördögöt: „Hiszek Uram! segíts az én hitetlenségemen.“ (Márk 9, 23.)

b) Hasonlóképpen válságként vetődik utunkba *a test harca a lélek ellen*, „mert a test a lélek ellen vágyakozik.“ (Gal. 5, 17.) Oly szépen elrendeztük teendőinket, a jámborság üdvös gyakorlatait; úgytetszik, minden jól megy vándorutunkon s szinte

angyali érzések lengenek körül. De
ime hirtelen heves kísértés támad,
mint a Balaton háborgása. Megzava-
rodunk s szinte kicserélődnek belső
érzéseink. „A lélek gyümölcseit,
melyek a szeretet, öröm, békesség,
türelem, nyájasság, jóság, bosszútü-
rés, szelídség, hit, szerénység meg-
tartóztatás, tisztaság“ (U. o. 22.) ke-
gyetlen vihar tépázza. Lábaink alatt
bizonytalan lesz a talaj, mintha si-
kamlós lejtőre kerültünk volna, hon-
nan a mélybe zuhanhatunk...

Szalézi Szent Ferencnek intelme,
hogy ezen ne csodálkozzunk, ne za-
varodjunk meg, hanem mélyen meg-
alázkodva újítsuk meg jámborságunk
fogadalmát és erősen bizakodjunk,
hogy a Boldogságos Szűz segedelmé-
vel győzedelmeskedünk. Gondoljunk
arra, hogy a lilium, mely a tövisek
között nő, még fehérebb. Gondoljunk
az apostol szavaira: „Hogy a kinyi-
latkoztatások nagysága kevélyé ne
tegyen, tövis adatott testembe, a sá-

tán angyala, hogy arcomba üssön. Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az tőlem, de azt mondta nekem: Elég neked az én kegyelem, mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé.“ (II. Kor. 12, 7.)

Nem a kísértés megszüntetése, hanem a küzdés ellene a győzelem. Mégis ajánlatos Szalézi Szent Ferenc szerint, amennyiben a kísértés a test érzéseiben támadt föl s munkánk megengedi, ezen változtatni, vagy másképpen elhelyezkedni, miáltal az érzelmek csökkenhetnek vagy meg is szűnnek. Ha pedig a kísértés inkább a képzelőtehetségben támadt, mások társaságában maradni, énekelni, lelki elfoglaltságba merülni, nemesen elszórakozni. Tartós kísértésben némi mérsékelt testi fájdalmat okozni magunknak segítségünkre lehet.

De mindenek fölött a gyors és készséges imádkozásban keressünk menedéket. Nagy nehézségben s lel-

ki zavarokban pedig ott van a gyógyító forrás: a szentgyónás.

c) Súlyos anyagi veszteség, tartós betegségek, keserű csalódás, rágalmaztatás és igazságtalan bánásmód, bántó rosszakarat s más *csapások szintén válságba sodorhatják a jámborságot*, mert kedvetlenséget, életuntságot okoznak s szívünkbe lopják az érzést, hogy hagyjunk abba mindent, ami jót eddig tettünk. A gonosz kísértő így akarta Jóbot is elpártolásra bírni: „De nyujtsd ki csak reá kezedet egy kevésbé, s rontsd meg azt, amivel bír, ha szemedbe nem tagad-e tégedet?” (Jób. 1, 11.)

Történhetik-e nagyobb erőszak ve-lünk, mint a vértanúkkal, kiket galádul megvádoltak, mindenükből kifosztottak s halálra kínoztak? Eny-nyire még nem vagyunk s mégis el-viselhetetlennek érezzük, ami tör-tént! Talán képzelő vágyban már vértanúságot szenvedtünk Krisztus

szeretetéért s mégis a szenvedés egy töredéke összetör bennünket. Pedig „hűséges az Isten s nem fogja megengedni, hogy erőtökön felül szenvedjete kísértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhessétek.“ (I. Kor. 10, 13.) Isten segítő kegyelmében bízva álljunk fölemelt fővel a megpróbáltatásokban. „Ha Isten velünk, ki ellenünk?“ (Róm. 8, 31.) Ne felejtjük el, hogy az élet bizony küzdelem, melyben Istennel mindvégig kitarthatunk és ki is kell tartanunk, ha kell a vértanúsáig. „Vigyázzatok — úgymond az apostol, — hogy el ne veszítsétek bizalmatokat, aminek nagy jutalma van, mert a türelem szükséges nektek, hogy Isten akaratát teljesítve az ígéretet elnyerjétek.“ (Zsid. 10, 35.)

A szívünk megremeg, ha arra gondolunk, hogy a jámborság útja nemcsak megerőltető, hanem ilyen válságos fordulónál kemény és döntő

küzdelmek elé is néz. Talán azt gondoltuk, hogy ezt az utat aranyos sugarak ragyogják be s az ég biztató kéksége felé tekinthetünk vándorlásunk közben! Valóságot gondoltunk a szó legnemesebb értelmében. De valóság az is, hogy még nem jutottunk el a kikötő révparthoz, hogy küzdenünk kell s készen állnunk minden áldozatra s megpróbáltatásra a boldog örökkévalóságért! Ám a küzdés keservében a kékség elborul, s napsugarak helyett villámok cikáznak. Ilyenkor az érvek is szinte hatástalanok, melyek máskor oly világosan ragyogtak előttünk...

Fordítsuk tehát tekintetünket az Úr Jézus keresztútja felé, melyen annyi megvetést, kifosztottságot és szörnyű kínt szenvedett. „Nemde ezeket *kellett szenvednie* s úgy bemennie az ő dicsőségébe?“ (Luk. 24, 26.) Nemde ezen az úton kell nekünk is őt követnünk? Énekeljük el tehát a dalt, mely leggyöngve a

daloknak és balzsam a kínok közt
vergődő szívre:

A keresztfához megyek,
Mert máshol nem lelhetek
Nyugodalmat lelkennek.
S ott talállak, oh Szűzanya,
Fájdalom közt bágyadozva,
Tőr veré át lelkedet.

*

Jézus, Mária! veletek mindörökre!

TARTALOM

Előszó	— — — — —	7
A jámborságról	— — — —	9
A jámborság mibenléte	— —	16
A jámborság kitartás a jóban		24
A jámborság a kísértések legyőzése	— — — — —	32
A jámborság az Isten jóakaratába vetett bizalom gyümölcse		40
A jámborság főténye Isten akaratának teljesítése	— — —	48
Az Isten akaratával való egyezés világossága Krisztus	—	56
Krisztus királysága	— — —	64
Az egységből folyó javak és előnyök	— — — — —	74
Az egyezés hármass fokozata	—	82
Egyezés Isten akaratával a szomorúságban	— — — —	90
Mennyire szükséges imádkozni!		
Szórakozottság	— — — —	99
Hogyan eredményezi az imádság a jámborságot?	— — —	107
A jó imádság föltételei, kellékei		115

Néma ajkak — imádkozó elme	123
A jámborság forrásai: a bűn- bánat szentsége — — —	139
A bűnbánat szelleme — —	147
A jámborság éltető kenyere —	155
Közöttünk lakozik — — —	163
Mária a keresztények segítsége	168
Mária a jámborság eszményi példaképe — — — — —	178
Válságos küzdelmek a jámbor- ság utain — — — —	185

LELKIÉLET KIS KÖNYVEI

48. Borsiczky Oszkár

UTJELZŐK A JÁMBOR ÉLETRE

200 oldal, ára 2.20 P.

49. Erdey Ferenc

ENGESZTELŐ SZENTMISEÁLDOZAT

112 oldal, ára 1.50 P.

51. P. Considine

REMÉNYKEDJUNK ISTENBEN!

136 oldal, ára 2.— P

52. P. Considine

AZ ISTENI KISDED TANITÁSA

48 oldal, ára 1.— P.

53. Erdey Ferenc

ENGESZTELÉS

106 oldal, ára 1.70 P.

